

Gemeente Aalsmeer

< LET OP: DIT IS ALLEEN EEN (CONCEPT) TEKSTVERSIE,
GEEN OPGEMAAKT DOCUMENT >

Omzien naar elkaar, verbinden en versterken

Strategie Nota Sociaal Domein 2023 - 2026

Inhoudsopgave

Voorwoord wethouders

1. Onze missie, de drie maatschappelijke kernopgaven
2. Waar staat we?
3. Iedereen betrekken
4. De Aalsmeerse kernopgaven en de ambities
5. Zijn we goed bezig?
6. Toegankelijk en betrouwbaar vangnet bieden
7. Programmabegroting

Bijlage 1 Begrippen en afkortingenlijst

Bijlage 2 Aalsmeer in cijfers

Bijlage 3 Van nota naar programmaplan in P&C stukken

Bijlage 4 Algemene en maatwerkvoorzieningen Wmo

Bijlage 5 Overzicht uitvoeringsplannen

Bijlage 6 Samenwerkingspartners

Bijlage 7 Opbrengsten Conferentie Sociaal Domein

1. Onze missie

Aalsmeer is een mooie gemeente waar inwoners graag wonen. Met veel van onze inwoners gaat het goed en dat is best begrijpelijk. Ieder mens heeft behoefte aan aandacht, geborgenheid en 'er toe doen'. En de Aalsmeerse samenleving is van oudsher een hechte samenleving waar inwoners er voor elkaar zijn en veel onderlinge verbanden hebben. Aalsmeeders regelen veel zelf.

Een sociaal betrokken samenleving begint bij mensen die naar elkaar willen omkijken en als het nodig is net dat stapje extra voor elkaar willen doen. De Aalsmeerse samenleving is de laatste jaren meer divers geworden, met toenemende verschillen tussen onze inwoners. Culturele achtergrond, taalbeheersing, arbeidsmogelijkheden en financiële armslag spelen hierbij een rol. De samenleving en de overheid lijken daarbij ook 'overspannen', in Nederland en in Aalsmeer: veel inwoners hebben het druk, er zijn steeds meer regels, er is meer kritiek en we eisen allemaal steeds meer van onszelf en elkaar.

Dit maakt dat met elkaar samenleven soms best ingewikkeld is. Het versterken van de sociale samenhang en omzien naar elkaar is in dat geval nog meer van belang. Als gemeente willen we daar graag aan bijdragen door contacten tussen inwoners te bevorderen. Bijvoorbeeld via het welzijns-werk voor kinderen/jongeren en volwassenen en door de wijk en de omgeving zo in te richten dat inwoners elkaar kunnen ontmoeten. Al onze voorzieningen, waaronder die voor sport, cultuur en welzijn helpen daarbij. We richten ons hiermee op al onze inwoners.

Tegelijkertijd hebben we als gemeente een meer rechtstreekse rol voor de inwoners waarmee het aanzienlijk minder goed gaat en die ons om hulp vragen. Deze inwoners willen we waar nodig en mogelijk zorg en ondersteuning bieden. Dit is in de praktijk niet altijd makkelijk te realiseren door personeelstekorten, wachtlijsten en beschikbare (financiële) middelen. We kunnen als gemeente daardoor niet alles oplossen en dit vraagt om het maken van keuzes.

We vinden voorlichting en preventie van belang, zo proberen we te voorkomen dat meer zorg nodig is. Qua zwaardere zorg en ondersteuning kiezen we ervoor om het eerst in te zetten op die inwoners die onze hulp het meest nodig hebben. De 'menselijke maat' staat hierbij in onze dienstverlening voorop. Dat wil zeggen: denken in mogelijkheden en oplossingen in plaats van beperkingen, en zorgen voor optimale communicatie en begeleiding van inwoners die om hulp vragen.

In Aalsmeer gaan we uit van een breed sociaal domein. Daarom betrekken we ook kunst & cultuur en sport bij de maatschappelijk opgaven waar Aalsmeer mee te maken heeft. Investeren in het sociaal domein is investeren in een vitale en inclusieve samenleving. Dit kunnen we niet alleen. We doen dit samen met onze inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers. Alleen zo kunnen we omzien naar elkaar en inwoners, ondernemers en organisaties verbinden en de samenleving versterken.

Onze missie is:

"Wij willen een samenleving waarin inwoners zich gezien voelen, naar elkaar omkijken, zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen en zorg en hulp krijgen als dit nodig is. Zo kunnen ze naar vermogen mee doen aan onze samenleving."

De drie maatschappelijke kernopgaven

Voor de komende jaren zetten wij daarom in op de volgende drie grote maatschappelijk kernopgaven binnen het sociaal domein¹:

1. Gezond en gelukkig leven makkelijker maken

- o We investeren in een gezonde omgeving en stimuleren een gezond(er) leven, onder meer via sport en bewegen. Voor wie niet (mentaal) gezond is of wordt, bieden we

¹ Deze kernopgaven spelen bij alle gemeenten in Nederland. Ook het Rijk zet stappen in de aanpak van deze opgaven die voor langere termijn gelden, bijvoorbeeld met de hervormingsagenda Jeugdhulp, aanpassing van het abonnementstarief Wmo en de invoering van de SPUK Gala. Het past Aalsmeer nu integraal met deze opgaven aan de slag te gaan.

waar mogelijk ondersteuning op verschillende levensgebieden. We werken daarbij vanuit positieve gezondheid². Via ontmoeting, sport en kunst & cultuur versterken we verbanden tussen inwoners. Dit draagt bij aan hun eigen welbevinden en de zorg voor elkaars welzijn, inclusief het voorkomen van eenzaamheid. Zo creëren we een sterke sociale basis.

2. Kansengelijkheid vergroten

- o We geven prioriteit aan inwoners die in ons het meest nodig hebben. Inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn, bieden we gericht ondersteuning. We investeren in een kansrijke start voor kinderen en hebben extra aandacht voor de positie van jongeren en jongvolwassenen. We werken aan een inclusieve samenleving.

3. Bestaanszekerheid bevorderen

- o We bieden ondersteuning aan inwoners zonder werk en/of inkomen. We streven ernaar om inwoners met financiële zorgen in beeld te krijgen en te helpen. Door een mensgerichte benadering voorkomen we onnodig leed en oplopende kosten. We stimuleren (keten)samenwerking en domein overstijgende aanpak bij multiproblematiek om dreigende onveiligheid tegen te gaan.

We hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:

- De menselijke maat is leidend in de uitvoering: werken vanuit de bedoeling en de vraag van de inwoner centraal stellen. De komende jaren willen we de dienstverlening en communicatie meer in lijn te brengen met de behoefte van onze inwoners en deze zichtbaar verbeteren. Dit om er voor te zorgen dat de inwoners van Aalsmeer zich gehoord, gezien en geholpen voelen.
- We hebben aandacht voor de betaalbaarheid van ondersteuning en zorg en zetten we ons in voor een duurzaam zorgstelsel. Dat betekent o.a. dat we naast het bieden van goede hulp ook inzetten op normaliseren. Niet alle problemen kunnen door de gemeente worden opgelost. Inwoners zijn niet altijd zelfredzaam, maar kunnen ook veel zelf. Ze helpen elkaar zoveel mogelijk en waar dat teveel of te zwaar wordt, biedt de gemeente hulp en ondersteuning. Daarbij werken we vanuit het principe dat hulp 'zo kort en licht als mogelijk, zo zwaar en lang als nodig' is en vanuit de integrale gedachte 'één huishouden, één plan'.
- Sporten, bewegen, kunst, cultuur en welzijn dragen bij om problemen te voorkomen/op te lossen. Onze maatschappelijke partners in sport & bewegen en kunst & cultuur faciliteren en ondersteunen wij voor zover mogelijk, om hun preventieve kracht en oplossend vermogen optimaal in te zetten. Door vroeger signalering en (gerichte) preventie zorgen we waar mogelijk dat de noodzaak voor zware hulp wordt voorkomen.
- Een inclusieve samenleving is belangrijk. Iedereen kan en mag naar eigen vermogen meedoen.

Onze missie vertalen we in 10 ambities, zie hoofdstuk 4.

² Positieve gezondheid is een benadering die niet de ziekte, maar een betekenisvol leven van mensen centraal stelt. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen of ziekte zelf.

2. Waar staan we?

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste conclusies uit evaluaties en de meest opvallende trends en ontwikkelingen voor Aalsmeer opgenomen. In bijlage 2 'Aalsmeer in cijfers' zijn diverse gegevens en een demografische data-analyse opgenomen.

Bevindingen uit onderzoeken en evaluaties

De effecten van corona

De vorige Strategienota voor het sociaal domein is vastgesteld in de raad van december 2019. Vanaf 11 maart 2020 was corona als pandemie in Nederland erkend. Spoedig daarna volgden maatregelen, waaronder het sluiten van horeca, sportclubs en scholen en meerdere lockdowns. De voorgenomen uitvoering van beleid op het gebied van kunst en cultuur, sport, welzijn, arbeidsbemiddeling kon niet meer en moest ineens anders.

Evaluaties van vastgesteld beleid werd destijds (door de politiek en de Aalsmeerse samenleving) als nauwelijks gepast ervaren. Ze werden alleen uitgevoerd als ze gegeven de situatie echt zinvol en/of verplicht waren. Daarbij moesten ze 'op afstand' kunnen worden uitgevoerd, denk aan client-ervaringsonderzoeken, klanttevredenheidsonderzoeken en benchmarks (zie voor diverse uitkomsten: waarstaatjegemeente.nl) De gemeente liet ook onderzoeken naar Exploitatie Sportaccommodaties Aalsmeer (ESA), de jeugdzorg en sturing in het sociaal domein uitvoeren.

Hieronder volgt een schets van deze onderzoeken.

Jeugdhulp

Eind 2019 werd een onderzoek naar de uitvoering van de jeugdhulp uitgevoerd door Significant. Hieruit bleek dat stijging van de kosten van de jeugdzorg in Aalsmeer, niet afweek van referentiegemeenten. Het was vergelijkbaar met de landelijke trend. Het onderzoeksrapport was aanleiding om projectmatig te werken aan informatiehuishouding, aanbesteding en werkwijze in de uitvoering.

De Rekenkamer leverde in augustus 2021 het 'Onderzoek naar uitvoering van de jeugdhulp in de gemeente Aalsmeer' op. In dit onderzoek concludeerde de rekenkamer onder meer dat Aalsmeer meer geld uitgeeft aan jeugdhulp dan ze van het rijk ontvangt en dat ouders steeds makkelijker jeugdhulp aanvragen.

De raad heeft vervolgens een motie aangenomen en aansluitend is het 'Plan van aanpak aanbevelingen rekenkameronderzoek jeugdhulp' uitgevoerd. Acties t.a.v verbetering en bewaking van kosten lopen nu nog verder door. Dit betreft onder meer de inzet van de PoH Jeugd, intensivering van contacten met gecertificeerde instellingen over verwijzingen en het doorontwikkelen van het monitoringsinstrument Bestuurlijke Verantwoording Rapportage (inclusief tweemaal per jaar bespreken in de gemeenteraad).

Wmo en schuldhulpverlening

Aalsmeer voert elk voorjaar een clientervaringsonderzoek uit naar tevredenheid en effectiviteit van haar individuele Wmo-voorzieningen over het afgelopen jaar. *(Na de zomer zijn de uitkomsten van het KTO-WMO bekend en worden deze hier kort opgenomen).* Uit het klanttevredenheidsonderzoek schuldhulpverlening bleek in 2021 veel waardering van cliënten voor de geboden hulp.

Sociaal loket

In 2023 hebben we een onderzoek naar het sociaal loket afgerond. Hieruit bleek dat het versterken van het integraal werken een belangrijk aandachtspunt is: werken aan verbinding en samenwerking met interne collega's en met netwerkpartners. Daarnaast dat van belang is dat de focus ligt op het in één keer goed helpen van inwoners. Voor de aanpak de komende jaren wordt een implementatieplan opgesteld.

Sturing sociaal domein

In 2020 leverde de rekenkamer Aalsmeer het 'Onderzoek naar sturing in het Sociaal Domein in de gemeente Aalsmeer' op. De rekenkamer concludeerde dat het Aalsmeer ontbrak aan duidelijk

sturingsinformatie voor de raad op het sociaal domein. Dit leidde in december 2021 tot het vaststellen van een (voorlopige) reeks indicatoren door de gemeenteraad, waarbij besloten werd deze indicatoren te herijken. Tijdens de behandeling van de procesnotitie Sociaal Domein (december 2022) besloot de raad tot een raadswerkgroep om te komen tot een verbeterde set van indicatoren/sturingsinformatie. Hoofdstuk 5 gaat over de aanpak van deze sturing.

Sport

In 2020 startte een onderzoek om de toekomst van de sportvoorzieningen in Aalsmeer en het beheer daarvan onder de loep te nemen. In het rapport van juni 2021 concluderen de onderzoekers dat de huidige vorm van beheer en exploitatie met de ESA BV de meest geschikte variant voor Aalsmeer is. Verbeteringen van de huidige vorm zijn echter wel noodzakelijk: het opdrachtgeven en opdrachtnemerschap kan beter en een uitbreiding van taken bij ESA is nodig. Het college nam de aanbevelingen over en besloot tot een vervolg onderzoek.

Dit vervolgonderzoek (oplevering rapport september 2022) ging over hoe de versterking van de ESA vorm kon krijgen op het gebied van sportvastgoed en sportstimulering. Onder een nieuwe directie wil ESA zich in een passend tijdpad versterken tot een goed draaiend sportbedrijf. ESA en Team Sportservice willen sportstimulering als samenwerkingspartners vormgeven. Het college kan zich vinden in deze nieuwe insteek.

Trends en ontwikkelingen

Nieuwe landelijke wet- en regelgeving

De komende jaren komen er een aantal grote landelijke wijzigingen in wet- en regelgeving op ons af die een belangrijke rol spelen bij onze beleidsontwikkeling en/of uitvoering. In hoofdstuk 4 hebben we bij de verschillende ambities deze ontwikkelingen opgenomen, omdat zij vaak direct raken aan de acties die we gaan uitvoeren.

Trends en ontwikkelingen

De huidige tijd kenmerkt zich door vele onzekerheden op diverse niveaus. De coronacrisis lijkt naadloos te zijn overgegaan in een vluchtelingencrisis en een energiecrisis, voortkomend uit de oorlog in Oekraïne. Daarnaast hebben we te maken met oplopende inflatie en een zeer krappe arbeidsmarkt waardoor zorg en dienstverlening in de volle breedte onder druk staan. We zien een toenemende regeldruk om een veilige, open en controleerbare overheid te waarborgen. Tegelijkertijd is het vertrouwen in de overheid niet erg groot.

Landelijk en ook in Aalsmeer hebben we te maken met de volgende trends en ontwikkelingen in de samenleving:

1. Het aantal ouderen en chronisch zieken neemt toe

Aalsmeerders worden steeds ouder en ook het aantal chronisch zieken neemt de komende jaren verder toe. Zo neemt bijvoorbeeld het aantal dementerenden toe van 540 in 2022 naar 740 in 2030. Het aantal verpleeghuisplekken staat onder druk en mogen ook niet meer worden opgehoogd³. Mensen blijven steeds langer thuis wonen. Hierdoor zal er een toename zijn van het gebruik van ambulante zorg en andere gemeentelijke voorzieningen. De zorg staat onder druk, ook in Aalsmeer. Door deze ontwikkelingen worden steeds meer mensen mantelzorger en kunnen in deze context overbelast raken.

2. Toename diversiteit

Het aandeel van inwoners met een migratieachtergrond stijgt in Aalsmeer. Ten dele gaat het om inwoners die willen blijven wonen in onze gemeente. Voor hen is beheersing van de Nederlandse taal en het leren kennen van onze samenleving van belang. En spelen zaken die voor al onze inwoners spelen: huisvesting, een baan, onderwijs voor de kinderen, zorg en ondersteuning, etc.

³ Het Rijksprogramma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO) staat niet toe dat het aantal verpleeghuisplekken wordt uitgebreid. Voor meer over de WOZO: zie de ambitie Wonen en zorg combineren in hoofdstuk 4.

Daarnaast heeft Aalsmeer veel tijdelijke migranten die komen om te werken en na seizoensarbeid vaak weer vertrekken uit ons land. Onder deze werknemers komen specifieke problemen en schrijnende situaties voor, die deels een directe link hebben met zorg en welzijn. Daarbij is de binding met de rest van de Aalsmeerse samenleving beperkt, wat begrip over en weer niet ten goede komt.

3. (Passende) woonruimte is schaars

Er is een gebrek aan (passende) woningen voor onder meer jongeren(starters), éénuoudergezinnen, kwetsbare ouderen, dementerenden, arbeidsmigranten, mensen met GGZ-problematiek en statushouders. Dit leidt tot sociaal- maatschappelijke problemen, waaronder een steeds grotere groep economisch dak- en thuislozen. In regioverband wordt gesproken over dak- en thuisloosheid en het realiseren van (tijdelijke) 'oplossingen'. Alle (regionale) woonproblemen kunnen Aalsmeer en de regio niet oplossen. Het realiseren van nieuwe woonvormen voor doelgroepen kan Aalsmeer wel oppakken. In de nieuwe woonzorgvisie en de actualisatie van de woonagenda krijgt dit een nadere uitwerking.

4. Mentale problemen nemen toe, minder sporten, behoefte aan ontmoeting

Mentale en sociale problemen komen steeds vaker voor, zoals eenzaamheid, depressie, angststoornissen en gameverslaving, vooral ook onder jongeren. Mede door de effecten van de corona-maatregelen is de sociale cohesie in Aalsmeer afgenomen in de wijken. Dit ondanks het rijke verenigingsleven. Aalsmeeders sporten minder dan voorheen (vooral jongeren en lager geschoolde inwoners) en geven aan dat zij meer behoefte hebben aan ontmoeting, ontmoetingsplaatsen en ondersteuning door welzijnswerk. In schril contrast hiermee staat dat divers vastgoed dat wordt ingezet voor maatschappelijke doelen is verouderd (denk aan buurthuizen).

5. Personeelstekorten

Werkgevers hebben grote moeite om aan geschikt personeel te komen. We merken dit in het gehele sociaal domein: in de zorg, de sport, het onderwijs, de kinderopvang etc. Toch zijn er nog steeds werkzoekenden die moeilijk aan een baan komen. Werkzoekenden missen de aansluiting op deze vacatures (mismatch op de arbeidsmarkt).

6. Financiële belemmeringen bij inwoners

De kloof tussen werkenden en niet werkenden wordt groter en schuldenproblematiek neemt toe. Vaak zijn financiële belemmeringen of schulden een obstakel voor het vinden van werk. Financiële stabiliteit is vaak een belangrijke voorwaarde voor het oplossen van problemen op andere leefgebieden.

7. Er zijn te weinig vrijwilligers structureel beschikbaar.

Waar voorheen inwoners zich verbonden aan een organisatie, instelling of vereniging als vrijwilliger, zien we dat inwoners steeds meer anders om gaan met 'anderen willen helpen'. Het aantal vrijwilligers daalt al jaren. Dit is een landelijke trend die door corona is versterkt. Daarnaast leidt de groei van de economie en de lastenverzwaring door de inflatie, ertoe dat meer mensen aan het werk zijn en daarmee minder tijd hebben om zich 'vast' als vrijwillig in te zetten.

8. Digitalisering en laaggeletterdheid speelt meer

Laaggeletterden en anderstaligen hebben moeite met het begrijpen van informatie. Dit heeft gevolgen op het gebied van financiën, schulden, arbeid en gezondheid. Daarnaast wordt de maatschappij steeds digitaler. Laaggeletterden, maar ook andere inwoners, hebben hier moeite mee. Werken aan digitale inclusie is van belang, waaronder het als lokale overheid communiceren in meerdere talen en het bestrijden van laaggeletterdheid.

9. Er is een toenemende aandacht voor kwaliteit van dienstverlening van het publiek domein.

Het vertrouwen in de overheid niet erg groot en inwoners willen 'gehoord en gezien' worden. De overheid ligt qua dienstverlening onder een vergrootglas.

10. Financiële beheersbaarheid van het zorgstelsel

Door alle voorgaande trends en ontwikkelingen vormt de beheersbaarheid van ons Wmo- en Jeugdhulpstelsel een grote uitdaging. Zie ook hoofdstuk 4, paragraaf 4 en 9 en hoofdstuk 7.

3. Iedereen betrekken

Doen wat nodig en zinvol is

Participatie is essentieel voor het opstellen en uitvoeren van beleid. Van belang is de betrokkenen, geïnteresseerden en partners op die momenten te betrekken, waarop hun inbreng ook echt waardevol is en de gemeente ook iets met deze inbreng kan en gaat doen. Participeren zonder dat de gemeente opvolging geeft werkt demotiverend en verhoogt het wantrouwen. Het gaat dus om waardevolle inbreng en het goede gesprek op het juiste moment.

Participatie-aanpak

Voor de strategienota sociaal domein heeft de gemeenteraad op voorstel van het college een participatie-aanpak vastgesteld⁴. De insteek was diverse stakeholders te betrekken bij het maken van het nieuwe beleid. Zoals de (1) adviesraad sociaal domein (als adviesorgaan vanuit inwoners/belangengroepen) en individuele inwoners, (2) professionals zoals huisartsen, schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en gecontracteerde aanbieders van hulp (bijvoorbeeld Jeugd en Wmo) en (3) maatschappelijke organisaties zoals de welzijnsstichting, cultuurpartijen en verenigingen. Deze vastgestelde participatie-aanpak is gevolgd.

Conferentie

In het voorjaar van 2023 is een brede verkennende conferentie gehouden, waarbij in totaal 100 deelnemers vanuit hierboven genoemde stakeholder hebben meegedacht over het nieuwe beleid voor het sociaal domein. De uitkomsten uit deze conferentie zijn met de deelnemers gedeeld in de vorm van een infographic (zie bijlage 7). Diverse adviezen zijn verwerkt in deze nota of worden opgepakt in de uitvoering. Snel te realiseren acties zijn in 2023 opgepakt, zoals beter inzichtelijk maken wat de gemeente aan ondersteuning biedt aan inwoners.

Gesprekken

Naast deze conferentie zijn ambtelijk en bestuurlijk diverse reguliere en incidentele formele en informele gesprekken gevoerd met organisaties, inwoners, (belangen-)verenigingen en bedrijven. Al deze gesprekken gaven een beeld van wat Aalsmeer de komende jaren nodig heeft. Sportpartijen clubs en verenigingen hebben bijvoorbeeld met de gemeente nagedacht over inclusief sporten en bewegen, een duurzame sportinfrastructuur en de inzet van sportstimuleringsgelden. Zo is met betrokken partijen en inwoners ook gesproken over preventie in de jeugdzorg, de inzet van ervaringsdeskundigheid, welzijn in de wijk en de aansluiting op de 1e lijnszorg. Daarnaast ontmoeten en voorzieningen als buurthuizen, de vraagstukken waar arbeidsmigranten mee te maken hebben.

Jeugdigen

Om ook van jeugdigen advies te krijgen is in samenwerking met het Jongerenwerk een social media peiling uitgevoerd. Het onderwerp ontmoetingsplaatsen is op deze wijze uitgevraagd met een respons van 50 jongeren, wat volgens het jongeren werk in Aalsmeer best hoog is. Uit de peiling kwam naar voren dat 60% van de respondenten meer ontmoetingsplaatsen zou willen. Een Jongeren Ontmoetingsplek (JOP) en een voetbalplek zijn daarbij favoriet, waarbij de wijken Oost en Kudelstaart het meest genoemd worden als gewenste wijk om ontmoetingsplaatsen te realiseren. Deze uitkomsten nemen we mee in het uitwerkingsplan Ontmoeten (zie hoofdstuk 4, paragraaf 4). Daarnaast heeft de Kinderraad op verzoek advies gegeven over drie thema's: (1) gezondheid, bewegen en buitenspelen, (2) kunst & cultuuractiviteiten en (3) gamen en mediagebruik. Uit de reacties van de kinderraad bleek duidelijk dat sporten en bewegen belangrijk is. Veel kinderen doen aan één of meerdere sporten. Een deel van de kinderen is ook bezig met kunst en cultuur. De bekendheid van wat er kan op het gebied van kunst en cultuur in Aalsmeer, is echter veel lager dan bij sport. Hier zou wat aan gedaan kunnen worden. Wat betreft de reacties op gamen en mediagebruik geven de kinderraadsleden aan dat dit wel mee valt. Ze zijn liever buiten of aan het sporten. Dit verschilt duidelijk met jongeren in het voorgezet onderwijs. Deze uitkomsten nemen we mee in de ambities Fit en Gezond en Leren van kunst en cultuur (zie hoofdstuk 4, paragraaf 1 en 2)

⁴ Procesnotitie Strategienota Sociaal Domein, vastgesteld op 15 december 2022

Opstellen van de concept nota

Bij het opstellen van de strategienota hebben we gebruik gemaakt van alle input uit het participatietraject. Daarnaast hebben de vakspecialisten van de ambtelijke organisatie Amstelveen-Aalsmeer hun input gegeven en direct meegelezen. Professionals en maatschappelijke organisaties hebben we laten meelezen op onderdelen waar ze specifieke kennis en ervaring op hebben. De gemeenteraad heeft vanuit haar werkgroep 'Sturing en indicatoren' de basis gelegd voor hoofdstuk 5 van deze nota.

Reageren op de conceptnota

Aan onze stakeholders is van juli tot half september 2023 de mogelijkheid gegeven om te reageren op het opgestelde conceptbeleid (de gehele nota). De Adviesraad Sociaal Domein heeft in deze periode haar formele advies gegeven. Diverse reacties uit deze 'inzageronde' zijn verwerkt voordat de nota aan de raad is aangeboden voor besluitvorming.

Hoe verder

Participatie stopt niet bij het vaststellen van strategisch beleid voor het sociaal domein. Ook bij de uitvoering van beleid blijven we inwoners, organisaties, (belangen-) verenigingen en bedrijven betrekken. Dit doen we al, blijven we doen en breiden we waar mogelijk verder uit. Zo bouwen beleidsadviseurs voor hun onderwerpen bijvoorbeeld aan een netwerk van (ervarings-)deskundigen en betrokken inwoners, zodat ze die kunnen benaderen om mee te denken bij het verder vormgeven van beleid en uitvoering. Daarnaast werken we aan een participatiebeleid voor Aalsmeer, om participatie optimaal vorm te kunnen geven, ook onder doelgroepen in het sociaal domein.

Vaker dan in het verleden zullen we raadsleden vragen mee te denken voor we beleid praktisch vormgeven. We willen we doen door de woordvoerders van de fracties hiervoor te benaderen. Via een gesprek of schriftelijk zullen we ze voor een aantal op te stellen uitvoeringsplannen om hun input vragen. Dit doen we bij voorkeur voor we deze plannen opstellen, zodat ze kunnen meegeven wat volgens hen van belang is. Als volksvertegenwoordigers spreken raadsleden immers met inwoners en beschikken ze over waardevolle informatie over diverse onderwerpen die van aanzienlijke meerwaarde kan zijn om mee te nemen.

4. De Aalsmeerse Kernopgaven en de ambities

In Aalsmeer willen we (1) gezond en gelukkig leven makkelijker maken, (2) kansengelijkheid vergroten en (3) bestaanszekerheid bevorderen. Om deze drie kernopgaven uit onze missie op het sociaal domein vorm te kunnen geven hebben we tien ambities geformuleerd die bijdragen aan het behalen van deze kernopgaven. Alle acties die we willen doen sluiten hierop aan. De uitkomsten van participatie, de evaluaties en trends en ontwikkelingen vormen de basis voor de ambities.

Ambities:

1. *Fit en gezond blijven*

We bevorderen dat inwoners een leven lang fit, gezond en actief blijven, zowel fysiek als mentaal, onder andere via leefstijl (onder andere: sport, bewegen, voeding), vrijwillige inzet en een goede samenwerking tussen welzijn, eerstelijns zorg en de GGZ. Naast sportstimulering hebben we ook aandacht voor het ondersteunen en versterken van sportverenigingen. Het (wettelijke verplichte) lokaal gezondheidsbeleid nemen we op in deze nota onder deze ambitie.

2. *Leren en verbinden door kunst en cultuur*

We stimuleren deelname aan kunst en cultuur via de koppeling met het onderwijs en het ondersteunen en versterken van amateurkunst/verenigingen (cultuureducatie en actieve cultuurparticipatie). We zetten beeldende kunst onder meer in ter bevordering van de sociale samenhang.

3. *Veilig, gezond en kansrijk opgroeien en ontwikkelen*

We ondersteunen kinderen en hun ouder(s)/verzorger(s), zodat kinderen veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien en ontwikkelen. We doen dit in samenwerking met ouders, het onderwijs, de kinderopvang, (jeugd-) welzijnswerk, eerstelijns zorg, (sport-)verenigingen en veiligheidspartners. Voor jeugdigen/gezinnen die dat nodig hebben is passende specialistische 2e lijns zorg beschikbaar.

4. *Je goed voelen, welzijn en ontmoeten in je eigen wijk*

We hebben aandacht voor je goed voelen, actief en in verbinding met anderen blijven, welzijn, ontmoeten in je eigen wijk (/ontmoetingslocaties) en de relatie met sociaal psychische problematiek en eenzaamheid.

5. *Elkaar helpen*

We ondersteunen inwoners en partijen die anderen helpen en ondersteunen. Zoals mantelzorgers, vrijwilligers of inwoners die dit doen via het bieden van burenhulp en informele ondersteuning.

6. *Werken en financiële zelfredzaamheid*

We ondersteunen bij het vinden van (aangepast) werk en financiële zelfredzaamheid. Ook ondersteunen we in de vorm van informatie, advies, preventie, minimaregelingen, vroegsignalering, schuldhulp en ondersteuning via inburgering en taalbeheersing.

7. *Wonen en zorg combineren*

Wij ondersteunen het zorgen voor passende en voldoende huisvesting en hulp/zorg voor mensen die dat nodig hebben. Dit kan in een combinatie van wonen en zorg maar kan ook op andere manieren.

8. *Iedereen kan en mag meedoen in Aalsmeer*

We bevorderen een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan en mag doen, door toegankelijkheid en Inclusie (antidiscriminatie en emancipatie) en het verbeteren van laaggeletterdheid.

9. *Hulp bieden die nodig is*

We bieden de hulp die nodig is via Vroege Signalering, maatwerkvoorzieningen Wmo, clientondersteuning, de Wet verplichte GGZ, de maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen

10. *Experimenteren en innoveren*

We maken duidelijk wat de gemeente aan inwoners biedt in het sociaal domein en stimuleren initiatieven en innovatieve ideeën.

Uitwerking ambities

De tien ambities werken we in dit hoofdstuk verder uit. We geven aan wat er speelt en op hoofdlijnen wat we (extra) gaan doen. Samen met inwoners en betrokken partijen maken we verdere concrete uitvoeringsplannen op diverse onderdelen gedurende de gehele beleidsperiode. Voor die onderdelen waar we een uitvoeringsplan maken, geven we dit aan. De onderstaande paragrafen corresponderen met de tien ambities.

1. Fit en gezond blijven

De ambitie Fit en gezond blijven gaat feitelijk over het lokaal gezondheidsbeleid en het sportbeleid van de gemeente. De positieve gezondheidsaanpak⁵ is overkoepelend hierover een van de drie kernwaarden voor Aalsmeer. In de nota maken we de volgende indeling bij deze aanpak.

1. Een gezonde basis voor iedereen

Sport en bewegen dragen positief bij aan een gezonde leefstijl, maar ook aan een positieve gezondheid voor inwoners. Sporten en bewegen willen we stimuleren door het zo makkelijk en vanzelfsprekend mogelijk te maken voor al onze inwoners. Aalsmeer beschikt over een groene en waterrijke omgeving die uitnodigt om buiten te wandelen en fietsen, spelen en sporten in de buitenlucht. In de eigen straat en buurt alleen of samen met anderen of op en rond de Westeinderplas bijvoorbeeld. Aalsmeer heeft een divers aanbod aan algemene sportvoorzieningen en verenigingen waar door jong en oud ruim gebruik van wordt gemaakt. Wij vinden het ondersteunen en versterken van onze sportverenigingen van groot belang (zie ook ambitie 5 Elkaar helpen). De gemeente onderschrijft de speerpunten uit het lokaal sportakkoord. Het gemeentelijk beleid voor sporten, bewegen en een gezonde basis is breder. Bij een gezonde basis hoort bijvoorbeeld ook algemene preventie, zoals bijvoorbeeld voorlichting op scholen over roken, alcohol, drugs, voeding, bewegen en mentale gezondheid.

2. Stimuleren en ondersteunen waar nodig

Niet al onze inwoners lukt het zelfstandig om gezond te blijven en hieraan te werken. De gemeente wil daarom extra inzetten op het (helpen) verbeteren van de situatie en gezondheid van mensen met gezondheidsachterstanden en mensen in een kwetsbare situatie. Zo is blijven bewegen ook voor ouderen belangrijk, ook om vallen en ziekenhuisopname te voorkomen. Sport- en beweegstimulering is hier voor alle leeftijdscategorieën een belangrijk instrument voor. Onze professionele sportpartners voeren dit namens de gemeente en samen met alle verenigingen uit. Namens de gemeente gaan zij de komende jaren midden in het maatschappelijke veld deze rol op het gebied van positieve gezondheid en sportstimulering gezamenlijk vormgeven en duidelijk uitdragen. Hierbij werken ze samen met sportverenigingen, het onderwijs, de eerstelijnszorg en de welzijnsorganisatie. We willen tevens zorgen dat het sociaal- en beweegaanbod en het preventief jeugdaanbod in Aalsmeer helder te vinden is. En nog makkelijker om als inwoner bij aan te sluiten. We zetten tevens in op uniek sporten⁶ en preventie en vroegsignaleren van het voorkomen en tegengaan van verslavingen⁷.

Landelijke ontwikkelingen

Met de volgende wijzigingen in wet en regelgeving krijgt Aalsmeer de komende jaren te maken:

- Integraal zorg akkoord (IZA)**

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) is in het najaar van 2022 gesloten en heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Ondertekenaars zijn onder meer overkoepelende organisaties van ziekenhuizen, de geestelijke gezondheidszorg, huisartsen en de ouderenzorg. Belangrijke speerpunten uit dit akkoord voor gemeenten zijn de gemeentelijke inzet en verantwoordelijkheid op preventie, het opzetten van een regionale preventie-infrastructuur en het verbeteren van de samenwerking tussen de eerstelijnszorg, de GGZ en het sociaal domein. Gemeenten konden vanaf 2023 een specifieke uitkering (SPUK IZA) regionaal

⁵ Binnen Positieve Gezondheid kijk je niet naar de klacht, maar naar de mens, de mogelijkheden en de kracht die de mens heeft om zelf het leven in te richten en mee te doen.

⁶ Onder Uniek Sporten vallen alle sport- en bewegingsmogelijkheden voor mensen die op een manier een beperking ervaren

⁷ Roken, (overmatig) drankgebruik, drugs, gamen, etc.

aanvragen door een mandaat houdende gemeente, namens alle regiogemeenten. Aalsmeer heeft in Amstellandverband de aanvraag gedaan via mandaatgemeente Amstelveen⁸.

- **Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)**

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is in februari 2023 ondertekend. De VNG, GGD, Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en het ministerie van VWS hebben gezamenlijk afspraken gemaakt op het gebied van gezondheid en welbevinden. Het doel is een impuls aan het verbeteren van de gezondheid van alle inwoners van Nederland, en in het bijzonder van inwoners met gezondheidsachterstanden en inwoners in een kwetsbare situatie (waaronder minima). Een aantal bestaande landelijke programma's, zoals de brede regeling combinatie functionarissen, sportakkoord en Kansrijke Start⁹, waar onze gemeente in eerdere jaren ook rijksmiddelen voor ontving, zijn eind 2022 als aparte regelingen gestopt. Deze zijn opgenomen in de nieuwe regeling (Brede SPUK¹⁰), waar de uitvoering van GALA (SPUK GALA) onderdeel van is. Aalsmeer heeft deze Brede SPUK aangevraagd.

Wat doen we al en wat blijven we doen?

Een gezonde basis voor iedereen

De gemeente stimuleert en bevordert een gezonde leefstijl onder alle leeftijden en geeft via diverse partners algemene voorlichting op scholen. Voor jeugdigen had Aalsmeer de afgelopen jaren het integrale programma Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG – in Aalsmeer was dit een pilotproject), voor een gezondere leefstijl onder kinderen en jongeren. We hebben gemerkt dat een deel van de acties uit dit programma positief effect hebben op de leefstijl van kinderen en jongeren. Wat goed werkt behouden we en brengen we onder in onze preventieve aanpak voor jeugdigen. De GGD Amsterdam-Amstelland voert vanuit de GR OGZ Amstelland vele taken op basis van de Wet Publieke gezondheid uit, zoals het consultatiebureau en het Rijksvaccinatieprogramma.

Wat betreft het bieden van de mogelijkheid om te bewegen en sporten heeft Aalsmeer (multifunctionele) binnensportaccommodaties en buitensportlocaties. Het beheer hiervan laten we laten we uitvoeren, met name door Exploitatie Sportaccommodaties Aalsmeer (ESA). Aalsmeer kent een rijkgeschakeerd verenigingsleven met een breed sport- en beweegaanbod. Verspreid over de wijken zijn ruim 30 sportverenigingen actief. Deze verenigingen zijn sterk geworteld in de samenleving en kunnen voortbestaan dankzij de inzet van honderden vrijwilligers. Ook beschikken we over diverse sportfaciliteiten in de buitenruimte en ondersteunen we sportevenementen en schoolsporttoernooien.

Stimuleren en ondersteunen waar nodig

Voor sportstimulering hebben we onder meer de combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches en het lokaal sportakkoord. Samenwerkende partijen hierin zijn Team Sportservice Aalsmeer, ESA, sportverenigingen, sportorganisaties en de stuurgroep van het lokaal sportakkoord. In dit kader hebben we de afgelopen jaren bijvoorbeeld de volgende interventies aangeboden aan onze inwoners: Max Vitaal, Sjors Sportief, vakantieactiviteiten, clubkadercoach bij Greenpark Aalsmeer, de website Aalsmeer Actief, Fietslessen voor vluchtelingen, bewegen op recept en de verenigingsmonitor gecombineerd met een eerste start van aanbieden van verenigingsondersteuning.

We blijven ook inzetten op gerichte preventie op het gebied van (stoppen met) roken, alcohol, drugs, gameverslaving en overgewicht. Dit laten we uitvoeren door samenwerkende organisaties waaronder GGD, Brijder Verslavingszorg, Grow-up buurtwerk en de eerstelijnszorg. Voor oudere inwoners geven we via fysiotherapie praktijken valpreventie cursussen, die beantwoorden aan een grote vraag. We stimuleren vrijwilligerswerk, want dit houdt mensen sociaal actief en metaal gezond. De samenwerking tussen huisartsen en welzijn hebben we versterkt en Welzijn op recept¹¹

⁸ De middelen die de Amstellandgemeenten ontvangen moeten gebruikt worden om een regionale ketenaanpak preventie en een regionaal mentaal gezondheidscentrum op te zetten en te voorzien in een regionale inloopvoorziening voor inwoners met psychische kwetsbaarheid. De uitwerking hiervan kan op zijn vroegst pas in het najaar van 2023 starten, als de minister de verdere eisen voor invulling van de middelen bekend heeft gemaakt.

⁹ Het programma Kansrijke Start is een landelijk programma dat lokaal wordt ingevuld. Het programma heeft tot doel (aanstaande) kwetsbare ouders helpen zodat hun kinderen zo gezond mogelijk hun leven starten. De eerste 1000 dagen van het kind zijn hierbij van doorslaggevend belang. Kansrijke Start richt zich op de zorg en ondersteuning aan kwetsbare gezinnen in deze periode.

¹⁰ Onderdelen van de Brede SPUK zijn onder meer: Lokaal Sportakkoord, Brede Regeling combifuncties, terugdringen Gezondheidsachterstanden, Kansrijke Start, mentale Gezondheid, aanpak overgewicht en obesitas, valpreventie, leefomgeving, vroeg signalering alcoholproblematiek en versterken sociale basis.

¹¹ Welzijn op Recept is een alternatief voor mensen met psychosociale klachten. In plaats van het 'traditionele pilletje' voor te schrijven, verwijst de huisarts deze patiënten door naar een welzijnsmedewerker. Klachten als, pijn in de nek, maar ook

hebben we de afgelopen jaren in samenwerking met deze partijen opgestart. Ook hebben we samen met de eerstelijnszorg gekeken naar geschikte locaties voor medische centra. Gezien de eisen die een medisch centrum aan een locatie stelt (denk aan bereikbaarheid/aanrijtijden) en de huidige nauwelijks op te brengen bouwkosten voor eerstelijnszorg, blijkt dit een weerbarstig onderwerp.

Waar gaan we (extra) en hoe meten we resultaten?

We zetten de volgende acties in:

1. Onderzoek naar sportkapitaal

De basis om te sporten en bewegen is het sportkapitaal (o.a. sportvelden, gymzalen, sporthallen, zwembad en plekken voor sport in de openbare ruimte/de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving in Aalsmeer). Om sporten en bewegen voor al onze inwoners goed mogelijk te maken en tevens te stimuleren onder de verschillende doelgroepen, is een brede basis met goed onderhouden sportkapitaal noodzakelijk. Deze basis infrastructuur behoeft aandacht: diverse sportkapitaal is verouderd en/of heeft onderhoud nodig. De komende tijd voeren we een aantal onderzoeken uit naar de staat en mogelijkheden van ons sportkapitaal. Op basis hiervan maken we keuzes. De huidige staat van een aantal sportvoorzieningen zorgt financieel immers voor een aantal uitdagingen.

2. Sportstimulering en verhogen sportparticipatie

Onze huidige partners op het gebied van sport, de ESA en TSS, krijgen de mogelijkheid om op het gebied van sportstimulering meer gezamenlijk op te trekken om de sportparticipatie in Aalsmeer te vergroten. De ambitie is één 'sport en beweeg-loket' voor alle inwoners, (sport)verenigingen, het onderwijs en maatschappelijke partners, met als doel om zoveel mogelijk Aalsmeerders in beweging te brengen en te houden. Een krachtige en kwalitatieve bundeling van krachten voor een gezond, sociaal en vitaal Aalsmeer waarin iedereen van '0 tot 100 jaar' de kracht van sport en bewegen benut. Namens de gemeente gaan ze deze regie en stimuleringsrol vormgeven en duidelijker uitdragen, onder meer door lokaal en/of wijkgericht in te zetten op sport & beweegregisseurs. Ook gaan zij verenigingsadvisering een prominente rol in Aalsmeer geven.

Met de uitwerking van het sportakkoord 2.0 willen we de kansen benutten om sporten in te zetten als middel om (sociale en maatschappelijke) problemen bij inwoners op te lossen. We hebben daarbij extra aandacht voor (kwetsbare) doelgroepen, zoals inwoners met mentale problematiek, ouderen met een beperking, minima, vluchtelingen en arbeidsmigranten. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur zetten we de komende jaren in om sporten mogelijk te maken voor inwoners die minder financieel draagdrachtig zijn.

Onze inzet de komende jaren moet ervoor zorgen dat de sportparticipatie in gemeente minimaal gelijk loopt aan dat van het landelijk/regionaal gemiddelde. Hiervoor hanteren we de normen binnen de branche van sport en bewegen. In de evaluatie over deze nota rapporteren we over de resultaten.

3. Uitvoeringsplan 'Steun in de Rug' (Brede SPUK) en regionale aanpak (SPUK IZA)

We maken een uitvoeringsplan waarin we de nieuwe/extra acties en inzet opnemen om inwoners te stimuleren en ondersteunen op het gebied van positieve gezondheid en bewegen (Brede SPUK). Onderdelen als het Lokaal Sportakkoord, de Brede Regeling combifuncties, Kansrijke Start, het terugdringen Gezondheidsachterstanden, Mentale Gezondheid, de domeinoverstijgende aanpak van kinderen en volwassenen met overgewicht en de domeinoverstijgende ketensamenwerking rond valpreventie nemen we op in dit plan. Dit plan zal voldoen aan de richtlijnen van het Rijk voor de Brede SPUK. In dit uitvoeringsplan nemen we tevens de herijking van het preventieve jeugdbeleid op. Hoe we meten in hoeverre onze acties succesvol zijn en hoe we hierover rapporteren staat ook in dit plan. Daarnaast geven we in Amstelland-regioverband de inzet op basis van de SPUK IZA nader vorm in samenwerking met de zorg- en welzijnspartijen en zorgkantoor en zorgverzekeraar (Zorg & Zekerheid). Onderwerpen zijn onder andere de Geestelijke gezondheidszorgaanpak, Ketensamenwerking rond ouderen en ketenaanpak preventie. We houden de raad hiervan op de hoogte en rapporteren in de evaluatie over deze nota over de bereikte resultaten.

hebben lang niet altijd een medische oorzaak. Vaak spelen onderliggende sociaal maatschappelijke problemen een rol bij fysieke klachten als vermoeidheid, stress en somberheid. Bijvoorbeeld het overlijden van een partner, verlies van werk, eenzaamheid etc. Via het welzijnswerk wordt gekeken naar een oplossing voor de sociaal maatschappelijke problemen.

2. Leren en verbinden door kunst en cultuur

Binnen het sociaal domein van Aalsmeer neemt Kunst en Cultuur een belangrijke plaats in. Het gaat om activiteiten die basisvoorzieningen zijn voor iedere inwoner. Deelnemen aan kunst en cultuur draagt bij aan het vergroten van kansen, het omarmt verschillen, bevordert sociale cohesie en verbetert begrip voor elkaar. Het draagt als vrijetijdsbesteding bij aan mentale gezondheid en 'erbij horen'. Kortom: kunst en cultuur is belangrijk voor ontplooiing en brengt mensen samen.

Het vormgeven van kunst en cultuur als basisvoorziening kunnen we niet alleen. Dit doen we samen met organisaties uit het culturele werkveld van professionals en vrijwilligers, scholen en inwoners, die hun werkzaamheden ook prima zonder de gemeente vormgeven. Daarnaast is van belang dat de gemeente midden in het maatschappelijke veld een coördinatie- en regiepunt heeft. Het in 2013 gestarte Cultuurpunt Aalsmeer willen we bevestigen en waar mogelijk verder versterken in haar rol om namens de gemeente dit centrale punt te zijn. Hierdoor kunnen zij de hen oorspronkelijk toebedeelde rol en taken beter vormgeven.

Wij willen dat Aalsmeeders gelijke toegang hebben tot (deelname aan) kunst en cultuur. Wij ondersteunen en stimuleren waar dit extra nodig is. Jeugdigen willen we er vroeg mee laten kennis maken en volwassenen willen we blijven betrekken bij kunst en cultuur. Maar ook inwoners met een smalle beurs hebben onze aandacht, bijvoorbeeld de komende jaren via het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Onze maatschappelijke partners geven aan dat het culturele klimaat in Aalsmeer per wijk verschilt. Dit heeft alles te maken met de interesses van onze inwoners en (mede daardoor) met het verschil in de hoeveelheid kunst en cultuuractiviteiten. Met kunst en cultuur dragen we bij aan een sterke sociale basis, waardoor inwoners zich onderdeel voelen van de samenleving.

Wat doen we al en wat blijven we doen

Een belangrijk onderdeel van kunst en cultuur is cultuureducatie: kennismakingsonderwijs tijdens en na schooltijd, inclusief het ondersteunen van het onderwijs hierbij. Op het gebied van amateurkunst verbinden, versterken en ondersteuning we diverse Aalsmeerse partijen. Daarnaast bieden we een (digitaal) overzicht van culturele activiteiten in Aalsmeer en ondersteunen deze. Ook stimuleren we inwoners om deel te nemen, met maatwerk per dorpskern en de inzet van het Jeugdfonds voor Sport en Cultuur. De gemeente heeft een wettelijke taak wat betreft de bibliotheekfunctie, waarbij de bibliotheek een partner is op het gebied van kunst, cultuur en digitale vaardigheden. Deze geven we in Aalsmeer vorm via de Amstelland bibliotheek. We ondersteunen onze Lokale omroep en museum De Historische Tuin, hebben diverse beeldende kunstwerken in de buitenruimte en een eigen Adviescommissie beeldende kunst.

Wat gaan we (extra) doen en hoe meten we resultaten

Concreet zetten we de volgende acties in:

1. Versterken regierol en herijken gemeentelijke inzet

In 2013 heeft de gemeente aan het Cultuurpunt een verbindings- en aanjaagrol gegeven binnen het maatschappelijke cultuurveld. Van belang blijkt deze rol steviger neer te zetten. Dit vraagt bevestiging van de gemeente over deze rol van het Cultuurpunt naar alle partijen, inclusief een duidelijke opdracht aan en ondersteuning van het Cultuurpunt.

Hierin werkt het Cultuurpunt samen met andere belangrijke dragers van gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid zoals de bibliotheek, de Oude Veiling, Kunst en Cultuur Aalsmeer (KCA), het Flower Art museum, de Historische tuin, erfgoed locaties en Radio Aalsmeer. Versterking van ambulant kennismakingsonderwijs, vernieuwing van het culturele aanbod, versterken cultuurdeelname ouderen en versterken verbindingen amateurkunst worden enkele van haar taken. Daarbij breiden we de inzet op de combinatiefunctie kunst- en cultuur¹² uit. Ook sluiten we in 2023 ook het Cultuureducatieconvenant Amstelland.

¹² Bevorderen dat de jeugdigen tot 18 jaar vertrouwd raakt met één of meer kunst- en cultuurvormen en het onder jongeren stimuleren van actieve kunstbeoefening is de taak van de combinatiefunctionaris kunst en cultuur. Zie voor meer uitleg over de SPUK-GALA de paragraaf 'Fit en Gezond'.

Aalsmeer herijkt in hoeverre we, naast onze inzet op het Cultuurpunt, aan andere Aalsmeerse partijen ondersteuning bieden en waarom. Na Corona blijkt er behoefte aan kleinschalige, laagdrempelige, wijkgerichte culturele programmering, waarbij ook ontmoeting een belangrijke rol speelt. Verder is er behoefte om laagdrempelige activiteiten te hebben voor kinderen en jongeren uit de wijk, onder meer gericht op talentontwikkeling. Een bewezen vorm uit andere gemeenten is bijvoorbeeld workshops op pleinen. We willen inzetten op vernieuwing van het culturele en amateurkunstaanbod, zodat inwoners betrokken blijven en het aanbod aantrekkelijk genoeg is.

Ook willen we zoeken naar meer samenhang tussen 'gevestigde' instellingen, initiatiefnemers, bewoners en ondernemers om gezamenlijk op te trekken in een aantrekkelijke programmering. Dit alles brengen we samen met het Cultuurpunt en andere partners in beeld en zetten waar relevant in op vernieuwing.

In 2025 evalueren we samen met de betrokken partijen de rol van het Cultuurpunt en vragen ook na hoe het (vernieuwde) aanbod ervaren wordt. We rapporteren hierover in de evaluatie over deze nota in 2025. We streven naar een rapportcijfer 7.

2. Nieuwe ontwikkelingen bibliotheek en bibliotheekvisie

De bibliotheekfunctie wordt steeds breder. Digitalisering (ook van leesproducten) neemt toe en de bibliotheek krijgt steeds meer een rol in digitale inclusie/digitaal burgerschap, als ontmoetingsplaats en in de taalondersteuning. Vanaf 2025 krijgen gemeenten van het rijk structureel extra geld voor een toekomstgerichte bibliotheekvoorziening: een landelijk dekkend netwerk van fysieke bibliotheken en het versterken van de online bibliotheekfunctie zijn het doel. Aalsmeer onderzoekt hoe dit voor de gemeente uitpakt en neemt hier de ontwikkeling van een bibliotheek in Kudelstaart in mee. In overleg met het primair onderwijs in Kudelstaart investeert de gemeente ondertussen in de 'bib op school', Boekstart in de kinderopvang en op het consultatiebureau. In 2024 maakt Aalsmeer een nieuwe bibliotheekvisie, waarin we alle ontwikkelingen opnemen en wat we willen bereiken.

3. Aanwijspprocedure lokale omroep

Voor de lokale omroep in Aalsmeer geldt een nieuwe Aanwijspprocedure zendgemachtigde voor de periode 2024-2029. De gemeente zet de benodigde stappen om een omroep in Aalsmeer te behouden.

4. Uitvoeringsplan beeldende kunst (buitenruimte)

Vanuit bewoners en lokale partijen is veel vraag naar beeldend kunstprojecten ter verbetering van de leefomgeving. We willen de positie van beeldende kunst in buitenruimte versterken. Beeldende kunst kan een rol van betekenis spelen in het versterken van welzijn/ de sociale samenhang en natuurbeleving. Dit geven we vorm, samen met de nieuw aangestelde Adviescommissie Beeldende Kunst, bestaande uit leden die hun sporen in de kunstwereld verdiend hebben. We onderzoeken daarbij hoe we de Reserve Kunstzinnige Verfraaiing weer structureel vanuit projecten of op andere wijze kunnen aanvullen.

Daarnaast voeren we een onderzoek uit naar de status van de huidige collectie. Deze lijkt in relatief slechte staat te verkeren en onderhoud is van belang. Daarna stellen we een Meerjaren onderhoudsplan voor de huidige collectie op. Hoe we de resultaten en effecten van acties meten en rapporteren nemen we op in het uitvoeringsplan beeldende kunst.

3. Veilig, gezond en kansrijk opgroeien en ontwikkelen

Wij willen dat ieder kind in Aalsmeer veilig, gezond én kansrijk kan opgroeien en zich kan ontwikkelen. Met veel kinderen, jongeren en hun ouder(s)/verzorger(s) gaat het goed. Aalsmeer heeft een rijk aanbod aan sport, cultuur, jeugdwerk en kwalitatief onderwijs. Een aantal jeugdigen heeft echter extra hulp nodig.

Aalsmeer wil er vooral zijn voor die jeugdigen en hun ouder(s)/verzorger(s) die ons het meest nodig hebben. Het vraagt om goede afspraken met onze partners. Bijvoorbeeld over ondersteuning van kinderen en gezinnen, het normaliseren van problemen en voortijdig schoolverlaten. Het vraagt ook om keuzes: wat moet en wat kan anders? We worden daarbij geconfronteerd met de gevolgen van Corona. En helaas ook met wachtlijsten, onder andere veroorzaakt door personeels tekorten. Het bieden van overbruggingszorg, bijvoorbeeld vanuit onze eigen jeugdhulpverleners of aanbieders, is vaak het enige alternatief. Dat gezinnen en jeugdigen met lichtere hulpvragen soms even moeten wachten, vinden wij acceptabel. Onze prioriteit ligt bij die gezinnen en jongeren die in complexe en zware problemen zitten. Dit alles past bij de kernopgaves uit onze missie.

Dit doen we in de eerste plaats samen met de ouder(s) en/of verzorger(s), met de scholen en de kinderopvang. Maar ook met veel partijen die een onmisbare rol spelen in het leven van kinderen en jongeren zoals huisartsen, (andere) zorg- en welzijnsprofessionals, partijen die sport- en cultuuractiviteiten bieden en onze veiligheidspartners. De samenwerking met en tussen deze partijen is divers, maar kan nog verbeteren en daar blijven we op inzetten.

Tegelijkertijd zijn de kosten voor de specialistische jeugdhulp in Aalsmeer tot 2022 flink gestegen en geeft Aalsmeer meer uit aan specialistische jeugdhulp dan ze van het Rijk ontvangt. Aangezien het gaat om onze Aalsmeerse kinderen is dit overkomelijk. Op de lange termijn kan de gemeente dit echter niet opbrengen. Daarom zetten we binnen de mogelijkheden die we hebben in op doelmatige jeugdhulp en proberen we daardoor besparingen te realiseren. Voor een deel zijn we afhankelijk van de ruimte die de jeugdwet als open einde regeling biedt. Daarnaast is het Rijk voornemens in het kader van de Hervormingsagenda jeugd de reikwijdte van de jeugdwet af te bakenen. Of dit afdoende gaat lukken is nog onbekend (zie onder bij Landelijke Ontwikkelingen).

Landelijke ontwikkelingen

Met de volgende wijzigingen in wet en regelgeving krijgt Aalsmeer de komende jaren te maken:

- **Hervormingsagenda Jeugd**
De Rijksoverheid, VNG, aanbieders jeugdhulp, professionals en cliëntenorganisaties zijn bezig met de Hervormingsagenda Jeugd. De doelstellingen van de Hervormingsagenda zijn: (1) betere en tijdige hulp en ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen, op de juiste plek en wanneer dit nodig is, en (2) hulp en ondersteuning worden aangeboden binnen een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel. We monitoren de landelijke ontwikkelingen en zodra meer bekend is informeert het college de gemeenteraad hierover.
- **Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming**
De meest kwetsbare kinderen bevinden zich qua jeugdhulp binnen de zwaardere gespecialiseerde jeugdhulp en de geëscaleerde zorg 18-. Landelijk wordt het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming uitgewerkt. Aalsmeer werkt mee aan praktische regionale en lokale invulling hiervan.
- **'Van School naar Werk'**
De Coronamaatregelen hebben voor een deel van leerlingen/studenten de afstand tot het onderwijs vergroot: de schoolbinding met het voortgezet onderwijs is afgenomen en voor een aantal jongeren passen de mbo-opleidingen niet meer. Schooluitval is het gevolg. Het aantal voortijd schoolverlaters is in het schooljaar 2021-2022 in Aalsmeer (maar ook landelijk) toegenomen. Onderwijs beter passend maken, leerlingen ondersteunen om school af te maken en adequate bemiddeling naar werk voor de jongeren die daarbij ondersteuning nodig hebben, is van belang. Het nieuwe wetsvoorstel Van School naar Werk speelt hier op in. Ook het uitbreiden van de doelgroep van kwalificatieplichtigen, waarvoor gemeenten de school-/werkloopbaan volgt, wordt verhoogd van 23 naar 27 jaar vanaf 2025. Aalsmeer zal vanuit de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC) de lokale invoering van deze wet vormgeven. Zodra meer bekend is informeert het college de gemeenteraad hierover.

Wat doen we al en blijven we doen

De gemeente ondersteunt vanuit de Jeugdwet, dus bij jeugdhulpproblematiek. Aalsmeer voert binnen de Jeugdwet alle verplichte onderdelen van de (jeugd)hulp en ondersteuning van jeugdigen en hun ouder(s)/verzorger(s) uit. Het gaat onder meer om hulp bij opvoeden en sociaal welbevinden, individuele begeleiding, dagbesteding, psychische en psychiatrische behandeling, logeeropvang, pleegzorg, residentieel verblijf, dyslexiehulp, Kansrijke Start, jeugd- en gezinsbescherming en jeugdreclassering. We hebben ook specifiek aandacht voor de koppeling met de begeleiding van ouders met psychische problemen. Ook richt de gemeente zich op het voorkomen van schoolverzuim en voortijdige schooluitval en bieden we het onderwijs hulp en ondersteuning bij specifieke problematiek bij kinderen die zich op school voor doen.

Ten aanzien van de specialistische jeugdhulp hebben we diverse interventies en optimalisaties uitgevoerd in de werkwijze van de uitvoering. Dit om te komen tot meer doelmatige hulp. Deze interventies waren onder andere: inzet van de Praktijkondersteuner huisarts (Poh Jeugd), IHV13W (zie hoofdstuk 6), vergroten kostenbewustzijn bij verwijzingen, meer inzet op vroeg signaleren, opzet monitoring cijfers jeugdhulp, het goed blijven uitvoeren van het woonplaatsbeginsel en regie op de aanvragen tot verlenging van hulp. Al deze interventies dienen overigens zowel een inhoudelijk doel (tijdige en noodzakelijke jeugdhulp, aanpakken problemen op vindplekken en in de jeugdhulpketen) als een financieel doel. Zie voor financiële effecten hoofdstuk 7.

Wat gaan we (extra) doen en hoe meten we resultaten

Concreet zetten we de volgende acties in:

1. Onderwijsagenda

Samen met het onderwijs en de kinderopvang maken we een uitvoeringsplan over de samenwerking: de Onderwijsagenda. Deze gaat over afstemming over preventieve inzet en specialistische jeugdhulp. Denk aan het normaliseren van problemen¹³, een BSO+ in Aalsmeer en jeugdhulp en Passend onderwijs. We willen de jeugdhulp inzetten voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen. Dit betekent iets voor de rol van jeugdhulpverleners op scholen. Vroeg signaleren is van belang. Niet alles wat we signaleren kunnen we echter altijd (meteen) oppakken via (lichte) jeugdhulp. Daarover willen we afstemmen en gezamenlijk goed communiceren. Hoe we acties meten en rapporteren nemen we op in het plan.

2. Herijking preventief jeugdbeleid via plan SPUK Gala

Binnen preventie besteden we extra aandacht aan (1) de 'pedagogische basis'¹⁴, (2) mentale gezondheid (bij jongeren) en (3) domein overschrijdende samenwerking tussen sport, cultuur, jongerenwerk, gezondheidszorg, onderwijs en kinderopvang. Het preventieve jeugdbeleid hangt nauw samen met de invoering van een nieuwe Brede Specifieke Uitkering vanuit het Rijk (SPUK GALA - zie ook de paragraaf over de ambitie Fit en Gezond). In ons plan voor deze SPUK werken we de herijking van het preventieve jeugdbeleid uit. Hoe we acties meten en rapporteren nemen we op in het plan.

3. Uitvoeringsplan Ervaringsdeskundigen

Waar er sprake is van multiproblematiek vragen behandelingen en diverse vormen van (jeugd)hulpverlening vaak veel van ouder(s)/verzorger(s). We willen verkennen of we met de inzet van ervaringsdeskundigen een verschil kunnen maken voor ouder(s)/verzorger(s). We maken een uitvoeringsplan waarin we uitwerken onder welke voorwaarden, wanneer, hoe en we ervaringsdeskundigen kunnen inzetten. Vervolgens willen we ervaring op gaan doen met ervaringsdeskundigen. We nemen onze ervaringen op in de evaluatie over deze nota in 2025.

¹³ Tegenlagen en tijdelijk niet lekker in je vel zitten hoort ook bij het leven en kan soms zonder of met een klein beetje hulp verholpen worden. Dit 'normaliseren' van problemen en ze adequaat aanpakken is van belang.

¹⁴ De pedagogische basis bestaat uit alles wat bijdraagt aan het opgroeien, het opvoeden en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. De pedagogische basis wordt gevormd door contacten tussen mensen onderling, hun sociale relaties en de verbinding met wat er in hun leefomgevingen aanwezig is. De gemeente kan kennismaking, ontmoeting, netwerkvorming en eigen initiatieven stimuleren. De ondersteuning van Buurtgezinnen door Aalsmeer is een voorbeeld hiervan.

4. Verbeteren samenwerking gecertificeerde instellingen

Het Aalsmeerse rekenkameronderzoek jeugdhulp van augustus 2021 heeft geleerd dat de wijze waarop we de jeugdhulp uitvoeren essentieel is. De komende jaren willen we intensiever samenwerken met gecertificeerde instellingen. Zij voeren de casusregie binnen de geëscaleerde zorg en verwijzen naar trajecten. We willen onnodige stapeling en te langdurige trajecten voorkomen. We willen dat er tijdig wordt gewerkt aan een toekomstplan en borging vanaf 18 jaar. Dit kan leiden tot een besparing in de kosten van de jeugdhulp. We houden bij of trajecten door onze inzet wijzigen en passen bij gezinnen. Hierover rapporteren we in de evaluatie over deze nota. We rapporteren dan ook over onze samenwerking met de gecertificeerde instellingen en of we kosten bespaard hebben (en zo ja, hoeveel).

4. Je goed voelen, welzijn en ontmoeten in je eigen wijk

Welzijn, welbevinden en versterken van sociale basis

Wij mensen zijn sociale wezens en hebben behoefte aan verbinding. We zoeken anderen op, willen iets betekenen en ergens bij horen, deel zijn van een groep. Dat geldt voor kinderen, jongeren en volwassenen. Ongeacht je achtergrond. Het maakt dat we ons goed voelen. Het vergroot ons welzijn, geeft vertrouwen en zelfs veiligheid. Aalsmeer wil een gemeente zijn waar inwoners zich thuis voelen, binnen hun eigen mogelijkheden mee kunnen doen en kansen krijgen. Hiervoor is een goede sociale basis¹⁵ nodig: inwoners voelen zich betrokken bij elkaar en hun leefomgeving, en gaan onderling sociale verbanden aan. Ze zetten zich in voor zichzelf, voor elkaar, voor de buurt (en breder). Anders kan eenzaamheid, isolement en depressie snel optreden bij degenen die niet in staat zijn om op anderen af te stappen en mee te doen aan de samenleving.

Het belang van ontmoeting

Ontmoeten is de sleutel tot een sterke sociale basis. Ontmoetingen zijn belangrijk voor een gezond en sociaal leven, waarbij niet per se de locatie belangrijk is. Het draait om de ontmoeting zelf. Meer ontmoeting stimuleren betekent dat inwoners gezien worden, het welbevinden toeneemt en eerder signalen opgevangen kunnen worden. Dit draagt ook bij voorkomen van eenzaamheid en betere zelfredzaamheid van inwoners. Ontmoeting kan plaatsvinden in een buurthuis, maar ook in een kerk of bij een sportvereniging. Ontmoetingen vinden bij voorkeur plaats in wijken en buurten. Ontmoeten heeft veel raakvlakken met andere onderwerpen en beleidsterreinen. Zo kan ontmoeten bijdragen om eenzaamheid te voorkomen en is het ook voor mensen met bijvoorbeeld Parkinson of dementie van belang.

Daarbij is elke wijk anders, zoals de samenstelling van de wijk en de aanwezige voorzieningen. Het 'ondersteunen van ontmoeten' is daarmee een vorm van maatwerk, waarbij de wens en de behoefte van inwoners centraal staat. Aalsmeer wil ontmoeting ondersteunen. We kijken daarom samen met inwoners en professionals naar wat elke wijk nodig heeft.

Wat gaat goed en blijven we doen?

Er bestaan talrijke initiatieven in de wijken er zijn veel kleine ontmoetingslocaties aanwezig voor de eigen buurt. Denk hierbij aan de Lief en leedstraten of de koffie ochtenden van welzijnsstichting in de buurthuizen. Over het algemeen ervaren onze inwoners dat het voorzieningenniveau in Aalsmeer breed is; er zijn veel organisaties en activiteiten met aanbod voor diverse doelgroepen. Samenwerking tussen professionals verloopt over het algemeen goed; veel partijen weten elkaar meestal goed te vinden. Professionals blijven ook vaak voor lange periodes aan een organisatie verbonden wat de samenwerking ten goede komt. Samen met al onze partners werken we aan 'preventief welzijnswerk': met veel inwoners gaat het goed en dit willen we graag zo houden. Inwoners die klachten krijgen willen we snel in beeld krijgen, om te voorkomen dat iets mis gaat en dat er een crisis ontstaat. Vanuit het welzijnswerk hebben het algemeen maatschappelijk werk, het ouderenadvies en het wijkwelzijnswerk¹⁶ hierin een belangrijke rol.

Wat gaan we extra doen en hoe meten we dat?

1. Uitvoeringsplan Ontmoeten

Dit plan zal zich richten op de actuele ontwikkelingen en behoeften in Aalsmeer en welke rol de gemeente en de partners hier in spelen. We willen de ontmoeting organiseren dicht bij de mensen in wijken en buurten. Ook willen we inzetten op samenwerking tussen verschillende initiatieven en ontmoetingslocaties, zodat er ingespeeld kan worden op tekort aan vrijwilligers. Een betere spreiding van ontmoetingslocaties over de gemeente vinden we van belang. We onderzoeken tevens de mogelijkheid van multifunctionele accommodaties waarbij de staat van het onderhoud van de verschillende voorzieningen betrokken wordt.

¹⁵ De sociale basis bestaat uit wat bewoners met en voor elkaar doen. Het gaat onder meer om verbanden met elkaar aangaan, elkaar helpen en initiatieven en activiteiten opzetten en uitvoeren. Hier hoort ook bij: de ondersteuning door professionals en voorzieningen om elkaar te ontmoeten en iets samen te kunnen. De sociale basis raakt aan alle aspecten van het dagelijkse leven: aandacht en ontmoeting, elkaar ondersteunen, gezondheid, wonen, opvoeding, onderwijs, werk, cultuur en veiligheid.

¹⁶ In Aalsmeer werd de laatste jaren de term Buurtverbinder gebruikt. Inhoudelijk gaat het om opbouwwerk in de wijken van Aalsmeer.

Ook willen we aandacht hebben voor voldoende ontmoetingsplekken voor jongeren en in gaan op hoe nieuwe inwoners zoals statushouders en de 'blijvende' arbeidsmigranten zich welkom kunnen voelen in Aalsmeer. De uitkomsten van het onderzoek naar de voorzieningen in Aalsmeer in 2023 betrekken we bij dit uitvoeringsplan. In het plan nemen we op welke resultaten we willen bereiken en hoe we dit meten. In de evaluatie over deze nota rapporteren we over de resultaten.

2. Pilot gemeentelijk wijkregisseur

We helpen de sociale samenhang versterken met een pilot gemeentelijke wijkregisseur. De wijkregisseur kijkt samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven wat er in een wijk leeft. En hoe de sociale samenhang en het welzijn en welbevinden van onze inwoners verder verbeterd kan worden. Ook brengt hij initiatieven van inwoners binnen de gemeente verder en versterkt de samenwerking tussen de verschillende initiatieven in buurten en wijken. Met name maatschappelijke initiatieven, maar waar relevant ook initiatieven gekoppeld aan 'grijs en groen'. Het vergroten van ontmoetingsmogelijkheden en het betrekken van het bedrijfsleven bij het opzetten en financieren van nieuwe initiatieven het behoort ook tot zijn taak. De gemeentelijke wijkregisseur legt de koppeling met het sociaal loket zodat de verbinding tussen het sociaal loket en wat er gebeurt in de wijken versterkt wordt. In 2025 meten we onder inwoners en professionals die met de wijkregisseur te maken hebben de tevredenheid over deze functie. We rapporteren hierover in de evaluatie over deze nota en streven naar een rapportcijfer 7.

5. Elkaar helpen

Samenredzaamheid en community building

Elkaar helpen kent vele vormen. Cruciaal hierbij is dat inwoners iets voor elkaar kunnen en willen doen. In Aalsmeer bestaat een sterke verbondenheid en verenigingsstructuur. Elkaar de helpende hand toesteken en je verbonden voelen met de straat en de buurt zit in de haarvaten van veel Aalsmeerders. Een goed buurt zijn, lief en leed straatjes, inwoners en bedrijven die iets voor een ander betekenen zonder dat dit georganiseerd geregeld wordt, het zijn allemaal vormen van samenredzaamheid en zeer waardevol voor onze inwoners.

Daarnaast zien we dat regelmatig ook enige mate van structuur nodig is om elkaar te kunnen helpen. Zo kent Aalsmeer waardevolle initiatieven zoals Buurtgezinnen, de vrijwillige ouderenadviseurs en Homestart. Het zogenoemde community building¹⁷ speelt hier op in. Soms komt het vanuit inwoners zelf. Daarnaast wordt dit in Aalsmeer ook professioneel ondersteund. Zo heeft Aalsmeer bijvoorbeeld een vrouwencirkel die activiteiten ontplooit, ondersteund door het welzijnswerk.

Alle inwoners en bedrijven die op welke wijze dan ook anderen ondersteunen, zijn essentieel in onze Aalsmeerse samenleving. Als gemeente vervullen we vaak hoogstens een ondersteunende rol om dit mogelijk te maken en/of (groepen van) inwoners bij elkaar te brengen. Dit willen we doen, zodat inwoners, bedrijven en partijen anderen kunnen helpen en ondersteunen. Hieronder schetsen we een aantal veranderingen, die zowel landelijk als ook in onze gemeente om een oplossing vragen.

Mantelzorgers

De komende jaren neemt de omvang van de potentiële beroepsbevolking af en staat de zorg steeds meer onder druk. Dit heeft effect op alle inwoners die ondersteuning en zorg nodig hebben en hun naasten. Daarbij blijft het aantal 65-plussers blijft de komende jaren groeien. Dit betekent dat het aantal mensen met een (complexe) hulpvraag zal blijven toenemen, waaronder ook inwoners met dementie. Een gevolg is dat steeds meer inwoners (noodgedwongen) mantelzorgtaken voor hun naasten zullen moeten verrichten.

Vrijwilligers en 'losse informele ondersteuning'

Steeds minder vrijwilligers verbinden zich voor langere tijd aan een organisatie of initiatief. Zij houden meer dan voorheen zelf de regie in handen en zoeken nadrukkelijker naar een gezond eigen belang en evenwicht. Tegelijkertijd blijkt er bereidheid onder jongvolwassenen om zich op nieuwe manieren op vrijwillige basis in te zetten en is er in het bedrijfsleven is er een groeiende tendens dat werknemers de gelegenheid krijgen om zich onder werktijd in te zetten voor de samenleving. We krijgen dus steeds meer te maken met een nieuwe vorm: 'losse informele ondersteuning'. De uitdaging voor iedereen die werkt met vrijwilligers is om rollen en taken zo vorm te geven en te organiseren dat ze aantrekkelijk zijn voor de nieuwe vrijwilliger, terwijl ze de traditionele vrijwilliger niet vervreemden. Dit geeft uitdagingen, maar biedt ook kansen.

Verenigingen

Na de coronapandemie blijkt het verenigingsleven moeite te hebben vrijwilligers te vinden die zich voor langere tijd willen verbinden. De moderne vrijwilliger wil bijdragen op een vast moment voor een activiteit die past in zijn leven. Bijna alle verenigingen moeten veel moeite doen om vrijwilligers te vinden voor bestuurstaken en andere structurele klussen binnen de club.

Wat gaat goed en wat blijven we doen ?

Mantelzorgondersteuning

Het mantelzorgsteunpunt 'Mantelzorg & Meer' ondersteunt namens de gemeente inwoners die vragen hebben over de zorgen voor een naaste. Mantelzorg en Meer helpt mantelzorgers door ze te informeren, ondersteunen en adviseren. Zij geven trainingen, ondersteuning bij praktische zaken of bieden een luisterend oor. Ook kunnen zij helpen met het vinden van passend zorg of

¹⁷ Community building is het opbouwen of versterken van een gemeenschap binnen een gebied (zoals een buurt). De participanten delen een doelstelling of hebben dezelfde interesses. Sociale motivaties kunnen een overweging zijn om een gemeenschap op te bouwen en te onderhouden.

hulpaanbod en organiseren bijeenkomsten voor mantelzorgers (lotgenotencontacten). Mantelzorg en Meer heeft een nieuwe website en een regionale doorzoekbare 'respijtwijzer'.

Ondersteuning vrijwilligers en 'losse' informele ondersteuning

'Aalsmeer voor Elkaar' is de vrijwilligerscentrale van Aalsmeer en helpt namens de gemeente om ons potentieel aan vrijwilligers (aanbod) en de behoefte bij inwoners, verenigingen en organisaties (vraag) bij elkaar te brengen. Denk aan hulp bij de boodschappen, een penningmeester voor een vereniging en vrijwilligers voor een zorgcentrum. Naast het maken van de matches geeft de vrijwilligerscentrale ook informatie aan organisatie over praktische zaken die spelen bij vrijwilligerswerk, zoals aansprakelijkheid en verzekeringen. Ook vanuit het sportbeleid wordt ingezet op versterking van de vrijwilligersorganisatie van de sportverenigingen. Daarnaast ondersteunen we organisaties als Homestart en Buurtgezinnen.

Wat gaan we (extra) doen en hoe meten we resultaten

We zetten de volgende acties in:

Ondersteuning mantelzorgers

1. Uitvoeringsplan: Herijking mantelzorgbeleid.

Veel van de geboden ondersteuning wordt als waardevol ervaren, maar we krijgen signalen dat mantelzorgers (vooral ook) behoefte hebben aan een ander type van inzet. We steken ons licht op bij gemeenten in Nederland die op een andere wijze mantelzorgondersteuning bieden en doen aanvullend kort behoefte onderzoek onder mantelzorgers en/of bij professionals die veel met mantelzorgers te maken hebben (huisartsen, (vrijwilliger) ouderenadviseurs en het Steunpunt mantelzorg. Samen met het steunpunt, andere partners en zo mogelijk directe input van mantelzorgers komen we tot een herijkt mantelzorgbeleid dat beter past bij wat mantelzorgers nu nodig hebben. Hierin hebben we extra aandacht voor mantelzorgers van dementerenden en kijken we ook naar respijtzorg. Hoe we acties meten en rapporteren nemen we op in het plan.

Ondersteuning vrijwilligers / informele hulp

1. Inzetten op 'losse informele ondersteuning'

Via de Vrijwilligerscentrale willen we meer aandacht besteden aan inwoners die niet structureel zich willen inzetten als vrijwilliger, maar het leuk en haalbaar vinden op lossere basis informele ondersteuning te bieden. Bijvoorbeeld in de vorm van een pool van inwoners voor 'losse informele ondersteuning'. We gaan kijken wat kan en werkt voor Aalsmeer en nemen hier ideeën en initiatieven elders in Nederland in mee. In de evaluatie over deze nota in 2025 rapporteren we over de uitkomsten, waarbij we streven een beeld te kunnen schetsen waaruit blijkt dat in Aalsmeer losse informele ondersteuning is toegenomen en goed ondersteund wordt.

2. Vrijwillige inzet in de buurt

Vrijwillige inzet is een onmisbare en verbindende factor in de wijk. In samenwerking met onze welzijnsstichting en onze vrijwilligerscentrale willen we kijken hoe we dit meer in de buurt kunnen organiseren. Ook hierover rapporteren we in de evaluatie over deze nota.

3. (Sport)verenigingen actief helpen

Onze verenigingen laten ons weten dat ze steeds meer moeite hebben vrijwilligers te vinden voor de meer structurele rollen. Samen met onze partners willen we nagaan hoe we onze verenigingen hier vernieuwend, creatief en effectief in kunnen ondersteunen. Gezien de aanzienlijke sociale functie die sportverenigingen in Aalsmeer vervullen als plek voor ontmoeten, samenkomen en verbinden, ligt onze focus in eerste instantie op sportverenigingen. We willen bij voorkeur toe willen naar één zichtbaar en herkenbaar sportloket. We rapporteren over de resultaten in de evaluatie over deze nota.

4. Vrijwillige ouderenadviseurs en versterken netwerk coördinatoren

Aalsmeer beschikt over een groep van zogenoemde vrijwillige ouderenadviseurs, die waardevolle werkzaamheden verrichten. Samen met de groep van vrijwillige ouderenadviseurs, onze welzijnsstichting (/professionele ouderenadviseurs) en de vrijwilligerscentrale gaan we na in hoeverre we beter gebruik kunnen maken van de inzet van de vrijwillige ouderenadviseurs.

Hierbij betrekken we zo mogelijk ook doorverwijzing vanuit 'Welzijn op recept' (zie de ambitie Fit en gezond). Daarnaast willen we via de Vrijwilligerscentrale het netwerk van vrijwilligerscoördinatoren verstevigen zodat deze met meer met elkaar kunnen uitwisselen en van elkaar kunnen leren. We rapporteren hierover in de evaluatie over deze nota.

6. Werken en financiële zelfredzaamheid

Als gemeente hebben we een rol als vangnet: we dragen bij aan de bestaanszekerheid, en zorgen dat mensen op ons kunnen terugvallen wanneer het even tegen zit. De inwoner waar we dit voor doen kan namelijk iedereen zijn: schulden, werkloosheid, of andere geldzorgen kunnen iedereen overkomen. En als dit je overkomt, is de gemeente er om te zorgen dat er een uitkering, een minime regeling om de effecten van armoede te dempen, een schuldenregeling of andere ondersteuning is. Deze vangnetfunctie kan alleen goed werken als onze inwoners op een passende manier worden ondersteund. Hetzelfde werkt ook andersom. Als de basis (de bestaanszekerheid) op orde is kunnen mensen zich verder ontwikkelen, participeren, leren waardoor de kansen op de arbeidsmarkt toenemen. Inburgering en taalbeheersing zijn hierbij tevens van belang.

De problemen op de arbeidsmarkt zijn groot en acuut en de oplossing van die problemen zijn cruciaal om op andere belangrijke dossiers vooruitgang te kunnen boeken. Adviezen van de Commissie Borstlap, de SER (Leven Lang Ontwikkelen), nieuwe wet- en regelgeving, de koers zoals uiteengezet in het Coalitieakkoord en onze ervaringen in coronatijd maken dat de gemeente op het gebied van werk en inkomen wendbaar moet zijn en focus moet aanbrengen. Het in balans brengen van bestaanszekerheid, re-integratie en handhaving staat centraal.

Aalsmeer wil vooruitkijken naar de toekomst. Zodat werken loont, werkgeverschap en ondernemerschap aantrekkelijk blijft en personeelstekorten in vitale sectoren opgevangen kunnen worden. In dit kader sluiten we aan bij de stappen die binnen onze arbeidsmarktregio gezet worden richting een Regionaal WerkCentrum Groot-Amsterdam en de (regionale) strategische agenda¹⁸.

Landelijke ontwikkelingen

Met de volgende wijzigingen in wet en regelgeving krijgt Aalsmeer de komende jaren te maken:

- *Wetswijziging participatiewet*

De minister van armoedebeleid heeft geconstateerd dat in de Participatiewet ondersteuning beperkt is, het sanctieregime te streng en de bestaanszekerheid te complex georganiseerd. Een wetswijziging per 1-1-2024 is in voorbereiding. In het kader van de menselijke maat stelt de minister een Participatiewet voor die: eenvoudiger is, passende ondersteuning biedt om mee te doen in de samenleving, met rechten en plichten die zinvol en begrijpelijk zijn en nageleefd kunnen worden door iedere uitkeringsgerechtigde. Proportioneel sanctioneren en doelbewust misbruik aanpakken zijn uitgangspunt. Voor zover mogelijk wil Aalsmeer bij de uitvoering van de Participatiewet alvast anticiperen op de komende wetswijzigingen in de Participatiewet.

- *Breed offensief*

Om de arbeidsmarktpositie van inwoners met een arbeidsbeperking te verbeteren heeft het Rijk een zogenoemd breed offensief ontwikkeld. Dit naar aanleiding van de constatering dat ongeveer de helft van de mensen met een arbeidsbeperking nog geen werk heeft. Met het breed offensief heeft het kabinet maatregelen voorgesteld om meer mensen met een beperking aan een baan helpen en aan het werk houden. En de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. Dit vraagt ook inzet van gemeenten. We nemen onze acties in het kader van het Breed offensief op in het Koersdocument Werk en Inkomen (zie actie 1 onder).

- *Spreidingswet*

Inburgering kan natuurlijk niet los gezien worden van de landelijke en mondiale ontwikkelingen rondom de vluchtelingenstroom en de Spreidingswet. Achterliggende gedachte van de spreidingswet is om gemeenten en provincies meer verantwoordelijkheden krijgen in de asielopvang. Zodra meer bekend is over de effecten voor Aalsmeer zullen wij de gemeenteraad informeren.

Wat doen we al en wat blijven we doen

- *Werk en inkomen:*

Betaalde arbeid is de belangrijkste bron van welvaart en is het instrument bij uitstek om armoede te bestrijden en sociale ongelijkheid te verminderen. Voor sommige inwoners, met

¹⁸ Deze strategische agenda omvat de thema's: Krapte op de arbeidsmarkt, Mismatch op de arbeidsmarkt, Inclusieve arbeidsmarkt en Leven Lang Ontwikkelen.

name ouderen, jongeren zonder startkwalificatie, statushouders en mensen met een arbeidsbeperking, is het niet eenvoudig om zelf werk te vinden. Het risico is groot dat zij (blijvend) in de bijstand belanden, met alle nadelige gevolgen. We blijven daarom onze inwoners te begeleiden naar betaald en/of beschermd werk of, als dit nog niet aan de orde is – naar vrijwilligerswerk of een opleiding. De gemeente Aalsmeer vraagt haar opdrachtnemers om een sociaal maatschappelijke bijdrage te leveren. Bij alle inkopen en aanbestedingen boven de Europese norm wordt Social Return On Investment (SROI) in het contract opgenomen.

- **Minimaregelingen en schuldhulpverlening:**

We hebben minimabeleid dat inwoners ondersteunt, zo veel mogelijk de gevolgen van armoede dempt en daarmee kansengelijkheid bevordert. Voor inwoners met schulden bieden we schuldhulpverlening, waarbij we inzetten op preventie, vroegsignalering en het bieden van oplossingen voor problematische schulden, waaronder een specifieke aanpak hebben voor jongeren en ondernemers. Ook ondersteunen we inwoners onder meer via het Financieel Café, Humanitas Thuisadministratie en Cursussen, zoals 'Omgaan met Geld'.

- **Inburgering en taalles:**

Samen met vluchtelingenwerk en diverse taalaanbieders geven we invulling aan de Wet Inburgering 2021 (Wi2021). We willen dat inburgeraars zo snel mogelijk participeren, liefst via betaald werk. Daarnaast dat statushouders zelfredzaam en maatschappelijk betrokken zijn en inburgeraars de taal voldoende beheersen om op eigen kracht een goede toekomst in Nederland op te bouwen. Ook hebben we Taalsmeer, een kleine school in Aalsmeer met twee klassen, gericht op het leren van de Nederlandse taal door kinderen in de leeftijd van 6 tot ongeveer 12 jaar.

Wat gaan we (extra) doen en hoe meten we resultaten

Concreet zetten we de volgende acties in:

1. Uitvoeringsplan Werk en Inkomen

De coronacrisis heeft enkele problemen bloot gelegd, zoals de onzekerheid op de arbeidsmarkt, tekorten in maatschappelijke sectoren en achterstallig onderhoud in de uitvoering van publieke diensten. Aalsmeer neemt de menselijke maat als uitgangspunt. Hiermee sluit Aalsmeer aan op de landelijke lijn en geeft er een eigen invulling aan. Dit vraagt om een integrale dienstverlening op het terrein van Werk & Inkomen. Daarom maken een koersdocument op basis van 5 peilers: (1) Menselijke maat (gezien, gehoord en geholpen), (2) Economische groei en regionale arbeidsmarkt, (3) Werk (toegang tot de arbeidsmarkt en kansengelijkheid), (4) Inkomen (participatie, vangnet en bestaanszekerheid) en (5) de Basis op orde. We informeren de raad over het Koersdocument. Hoe we acties meten en rapporteren nemen we op in dit plan.

2. Nieuwe beleidsnota Schuldhulpverlening

We willen onze schuldhulpverlening blijven aanpassen op wat nodig is gegeven de ontwikkelingen in de maatschappij. In 2024 maken we daarom een nieuwe beleidsnota schuldhulpverlening die we ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorleggen. We evalueren hiervoor tevens het huidige beleidsplan schuldhulpverlening: "De kracht van Balans". Het maken van nieuw beleid is tevens verplicht op basis van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Hoe we acties meten en rapporteren nemen we op in het plan

3. Minimabeleid en Aalsmeerpas

Binnen het bestaande minimabeleid willen we minima goed ondersteunen. Daarbij willen we deze collegeperiode bij voorkeur ook sporten, bewegen, kunst en cultuur beter bereikbaar maken voor alle inwoners in Aalsmeer, ook als zij een laag inkomen hebben. We doen een pilot en onderzoeken of (uitbreiding van) de Aalsmeerpas hiervoor de optimale wijze is, dan wel er andere passende wijze zijn die voor minima in Aalsmeer een beter ondersteuning zijn. We besteden hierbij ook aandacht aan de bekendheid van minimaregelingen in Aalsmeer (dit sluit tevens aan bij de acties uit de ambitie Experimenteren en innoveren). Bij het opstellen betrekken we nadrukkelijk inwoners die weten wat er nodig is om deelname aan de samenleving te stimuleren, de Adviesraad sociaal domein en de woordvoerders van de raadsfracties. We informeren de raad over de uitkomsten en rapporteren uiteindelijk in de evaluatie over deze strategische nota in 2025 over de behaalde resultaten.

4. Evaluatie Wet Inburgering 2021

Op 1 januari 2022 is de Wet Inburgering 2021 (Wi2021) ingevoerd. Het is een nieuw stelsel dat zich in de praktijk nog moet bewijzen. Een van de belangrijkste pijlers in dit nieuwe inburgeringsstelsel is dat het de komende jaren nog doorontwikkeld moet worden en het dus een lerend stelsel is. Eind 2023 evalueren we de uitvoering van de Wet Inburgering 2021. Dit doen we in samenwerking met de klankbordgroep statushouders. We informeren de gemeenteraad over de uitkomsten. Waar nodig passen we op basis van deze evaluatie onze uitvoering aan.

7. Wonen en zorg combineren

Thuis in Aalsmeer

Een woning is een van de primaire levensbehoeften. Binnen de gemeente Aalsmeer zijn er ruim 13.000 woningen. Omdat er een groot tekort is aan woningen zullen er in de periode tot en met 2030 ongeveer 2000 woningen worden toegevoegd. De realisatie van nieuwe woningen en het int- and houden van de bestaande woningvoorraad wordt beleidsmatig vastgelegd via de omgevingsvi- sie en de woonagenda.

Maar, een huis is nog geen thuis. Een thuis is een plek waar mensen zich veilig voelen en zichzelf kunnen zijn. In de opgave om van de huizen in Aalsmeer een thuis voor onze inwoners te maken komen wonen, sociale en zorgaspecten samen. Een groot deel van de inwoners is in staat zelf een fijn en veilig thuis te creëren. Hierbij maken ze gebruik van van het eigen netwerk en aanwezige (welzijns)voorzieningen. Er is ook groep inwoners voor wie dit niet lukt. Zij hebben (extra) zorg en ondersteuning nodig. Voor Aalsmeer zijn de aandachtsgroepen:

- Ouderen met een beperking;
- Jongeren die lang bij hun ouders thuis moeten blijven wonen;
- Mensen die uitstromen vanuit een intramurale instelling;
- Dak- en thuislozen en economisch woningzoekenden;
- Vergunninghouders;
- Vluchtelingen.

Het tekort aan geschikte woningen in Aalsmeer en de regio leidt tot concurrentie tussen deze aan- dachtgroepen. Om dit te doorbreken vraagt de huisvesting van aandachtsgroepen dan ook om (1) een duidelijkere sturing en regie op de bouwopgave en (2) een duidelijke verdeling van beschik- bare woningen en tevens ondersteuning van aandachtsgroepen. Voor het woonbeleid gericht op doelgroepen hanteert Aalsmeer de volgende uitgangspunten:

- **Inclusief**
Inwoners – of ze nu een zorgvraag hebben of niet – moeten kunnen wonen in een omgeving waar zij zich thuis voelen en waar aandacht is voor hun mogelijkheden en beperkingen. Ieder- een heeft recht op een woonplek waar hij zichzelf kan zijn en zich veilig voelt. Het maakt daar- bij niet uit of iemand zelfstandig, in een collectieve woonvorm of in een intramurale omgeving woont: in alle situaties gaat het om het thuis. Een eigen woonplek - met zo nodig zorg en be- geleiding op maat - is dé springplank voor herstel en (re-) integratie in wijk en maatschappij.
- **Zelfstandig**
Inwoners met een zorgvraag moeten keuzemogelijkheden hebben in hoe ze wonen en welke zorg en begeleiding ze ontvangen. Onze inzet is dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kun- nen zijn en zelfstandig thuis kunnen (blijven) wonen, met hulp van hun sociale netwerk en waar nodig van professionals. We ondersteunen het combineren van wonen en zorg, het wonen voor diverse doelgroepen en de veiligheid van mensen met een beperking.
- **Gezamenlijk**
Als gemeente zien wij het als gezamenlijke verantwoordelijkheid van onze samenwerkingspart- ners om wonen, welzijn en zorg realiseren voor alle doelgroepen die ondersteuning nodig heb- ben in de gemeente Aalsmeer.

In Aalsmeer werken we aan een optimale combinatie van huisvesting, ondersteuning en zorg zodat onze inwoners zo goed als mogelijk zelfstandig kunnen wonen, werken en deelnemen aan de sa- menleving. Dit doen we onder meer door het opstellen van de woonzorgvisie, het maken van af- spraken met ontwikkelaars over woonconcepten in bouwprogramma's en inzet op beschut wonen voor bijvoorbeeld mensen met een psychische beperking. Dit heeft ook een verband met het ver- beteren van het ontmoeten het mentaal welbevinden en de gezonde leefomgeving in de wijk.

Landelijke ontwikkelingen

- **Het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)**
Het WOZO-programma van minister Helder heeft als doel om een omslag te maken in de orga- nisatie van de zorg en ondersteuning voor ouderen. Dit programma bevat landelijk ruim € 770 miljoen om in de komende vijf jaar investeringen te doen waarmee ouderen langer thuis

kunnen blijven wonen en langer zelfredzaam te blijven. Het programma zet in op 3 actielijnen die van belang zijn voor gemeenten:

1. Snel starten met woonzorgvisies en woondeals: in samenwerking met corporaties, zorginstellingen en andere partijen moeten gemeenten woonzorgvisies opstellen. Voor ouderenwoningen moet de regionaal afgestemde bouwopgave worden vastgesteld.
2. Stimuleren van doorstroming: het gaat om informeren, ontzorgen en stimuleren van doorstroming van ouderen. Hiervoor zal het rijk informatiecampagnes ondersteunen en onderzoek en innovatie stimuleren.
3. Leefomgeving/openbare ruimte geschikt maken voor ouderen.

Bij het opstellen van de Woonzorgvisie voor Aalsmeer zullen we samen met de partners de uitgangspunten van dit programma betrekken bij de visie en het uitvoeringsplan.

Wat doen we al en wat blijven we doen

Aalsmeer heeft al langere tijd aandacht voor inwoners die naast een woning ook specifieke zorg- en/of begeleiding nodig hebben, te weten:

- Ouderen: Binnen Aalsmeer zijn er verschillende woonvormen voor senioren: inleun-/aanleunwoningen en zelfstandige (huur)woningen in complexen als Mijnsheerlijkheid, Zuidveste, Lau-rierhof en (het nog in ontwikkeling zijnde) complex aan de Roerdomplaan. Zorgpartijen verzor-gen, deels vanuit de WMO, zorg en ondersteuning voor deze bewoners.
- Jongeren: Aalsmeer heeft een specifieke regeling voor jongeren waarvan de thuissituatie niet houdbaar is. Deze jongeren krijgen woonruimte en specifieke begeleiding ter voorkoming van opname in een intramurale setting.
- Uitstromers vanuit een intramurale instelling: we hebben afspraken met een woningbouwcor-poratie om jaarlijks een aantal woningen beschikbaar te stellen voor deze inwoners.
- Dak- en thuislozen en economisch woningzoekenden: de gemeentelijke inzet hierop is opgeno-men in paragraaf 4.9
- Vergunninghouders: vergunninghouders zijn mensen die na het doorlopen van de asielproe-cedure een verblijfsvergunning hebben gekregen. Per half jaar krijgt iedere gemeente in Neder-land een taakstelling vanuit het Rijk. De vergunninghouders die aan Aalsmeer gekoppeld wor-den zijn aangewezen op het sociale huursegment. Zodra er een woning beschikbaar is wordt de vergunninghouder gekoppeld aan vluchtelingenwerk die zorgt voor begeleiding en ondersteu-ning.
- Vluchtelingen: in Aalsmeer verblijft een groot aantal Oekraïense vluchtelingen. Deze mensen verblijven deels bij particulieren, deels in voorzieningen voor arbeidsmigranten en deels in ge-meentelijke opvang. Na de eerste crisisfase is het nu tijd om zaken te bestendigen m.b.t. bege-leiding, ondersteuning en bijvoorbeeld onderwijs.

Wat gaan we (extra) doen en hoe meten we resultaten

Concreet zetten we de volgende acties in:

1. WoonWelzijnzorgvisie

In 2023 stellen we de Aalsmeerse WoonWelzijnZorgvisie op (ter besluitvorming gemeenteraad begin 2024). In het plan gaan we in op de uitdagingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg: (1) de toenemende schaarste aan passende woonvormen/woningen/grond aan de ene kant en (2) het tekort aan zorgpersoneel en de moeilijkheid om het sociale netwerk van men-sen met een ondersteuningsbehoefte en een zorgvraag te versterken. Samen met inwoners en maatschappelijke partners willen we een visie opstellen met realistische keuzes.

We willen een visie op een goede sterke sociale structuur realiseren met alle partijen waar wo-nen samen met welzijn en zorg in wijken gerealiseerd wordt. We willen daarbij zoveel mogelijk uitgaan van wat inwoners nodig hebben om zélf regie te blijven voeren over hun leven, samen met hun directe omgeving. Waar ze dat niet kunnen blijft gemeentelijke ondersteuning van toepassing. We kijken in deze visie naar verschillende groepen van inwoners, dus naast oude-ren met een beperking bijvoorbeeld ook naar (licht) verstandelijk beperkten. In de visie nemen we op wat we verwachten te bereiken. In de evaluatie over de nota rapporteren we over de re-sultaten tot dan toe.

2. Nieuwe woonconcepten

Vanuit inwoners en maatschappelijke organisaties vernemen we dat behoefte is aan het moge-lijk maken van nieuwe woonvormen voor kwetsbare ouderen bij nieuw- en verbouwopgaven. Hiervoor hebben we in 2023 al extra aandacht, vooruitlopend op de woonzorgvisie. We maken afspraken met ontwikkelaars over woonconcepten in bouwprogramma's. Deze programma's

hebben immers een lange aanlooptijd en eenmaal in de afrondende fase van de planning zijn aanpassingen vaak moeilijk te realiseren.

8. Iedereen kan en mag meedoen in Aalsmeer

Aalsmeer is een gemeente met een grote diversiteit aan inwoners: veel verschillende nationaliteiten, achtergronden, geloofsovertuigingen en seksuele voorkeuren. Naast alle Nederlanders en een grote Poolse gemeenschap, wonen er 91 andere nationaliteiten in Aalsmeer. De populatie van Aalsmeer groeit gestaag en wordt daarbij ook steeds meer divers. Afgelopen jaar was er met name een groei van inwoners uit Oekraïne. In januari 2023 heeft meer dan 10% van onze inwoners een niet-Nederlands paspoort.

Deze diversiteit is tevens een kracht van Aalsmeer: het kan zorgen voor verrijking, kan mensen laten kennismaken met andere culturen en overtuigingen en heeft de mogelijkheid groepen en individuen te verbinden. Dit gaat echter niet altijd vanzelf. Samenleven met zo veel verschillende mensen is soms ook best ingewikkeld.

Terwijl veel bewoners fijn samenleven met anderen in Aalsmeer, staan we ook voor uitdagingen. Gelijke kansen en (fysieke) toegankelijkheid staan hoog in het vaandel, maar zijn helaas nog niet altijd realiteit. Sommige mensen hebben te maken met discriminatie op basis van huidskleur, geslacht, seksualiteit, beperking of identiteit, ook op de arbeids- en woningmarkt. Ook andere ontwikkelingen in de maatschappij maken het onderwerp diversiteit nog relevanter. Zo neemt de kloof tussen arm en rijk neemt toe. Armoede zorgt voor minder kansen. Het niet kunnen spreken van de Nederlandse taal eveneens. Met minimabeleid en taalscholing probeert de gemeente deze effecten te dempen (zie hiervoor de ambitie over Werken en financiële zelfredzaamheid). Daarnaast is het voor inwoners die laaggeletterd zijn minder makkelijk zelfstandig hun leven inrichten. Ook is het steeds lastiger als je niet digitaal vaardig bent. Denk bij dit bijvoorbeeld aan de dienstverlening van banken, die grotendeels digitaal is.

Diversiteit gaat over in hoeverre mensen verschillen in de samenleving. Dit is anno 2023 een feit, ook in Aalsmeer. Hoe we daarmee om gaan gaat over inclusie: mag en kan iedereen mee doen. Aalsmeer wil dat inwoners zich thuis voelen in de gemeente, zich geaccepteerd voelen, mee kunnen doen in de samenleving en prettig samenleven met andere inwoners. Dit vraagt iets van de gemeente, maar ook van alle inwoners van Aalsmeer.

Wat doen we al en wat blijven we doen

Aalsmeer heeft al langere tijd een werkgroep toegankelijkheid en inclusie. Deze werkgroep bestaat uit inwoners en de gemeente en houdt zich bezig met de invulling van het VN verdrag Handicap. Aalsmeer is onderdeel van de stuurgroep Laaggeletterdheid, waarin de belangrijkste partners zijn vertegenwoordigd: bibliotheek, vrijwilligerscentrale, Participe, Stichting Lezen en Schrijven en taal-aanbieders. Daarnaast maakt Aalsmeer deel uit van de regionale aanpak Laaggeletterdheid Groot Amsterdam. Aalsmeer biedt taalscholing en via het Taalpunt advies en taalcoaching aan iedereen met een taalvraag. Voor kinderen van 6 tot ongeveer 12 jaar hebben we Taalsmeer, een taalklas gericht op het leren van het Nederlands. De Aanpak laaggeletterdheid 2022-2026 is vastgesteld. Daarnaast blijven we inzetten op het bereik van anderstaligen, zoals de arbeidsmigranten uit Oost-Europa. De bibliotheek verzorgt aanbod voor 0-100 op het gebied van leesplezier, (digitale) geletterdheid, mediawijsheid, ouderbetrokkenheid en het trainen van de professionals. Tevens is er een Leerplein met het Informatiepunt Digitale Overheid voor trainingen en vragen over digitale inclusie.

Wat gaan we (extra) doen en hoe meten we resultaten

Concreet zetten we de volgende acties in:

1. Uitvoeringsplan Diversiteit en Inclusie

We maken een uitvoeringsplan Diversiteit en Inclusie, Hierin nemen we mee: sociale samenhang en acceptatie, diversiteit, zichtbaarheid en bewustzijn, emancipatie, antidiscriminatie, en toegankelijkheid. Hiermee voldoen we tevens aan het VN verdrag Handicap. We hebben in dit uitvoeringsplan ook specifieke aandacht voor LHBTIQ+.

We zetten in op concrete (kleinschalige) acties die passen in de context van Aalsmeer. Hoe we acties meten en rapporteren nemen we op in het plan.

2. Actieplan Laaggeletterdheid en Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid

Binnen het aanpak laaggeletterdheid 2022-2026 maken we een actieplan om een beter bereik van Nederlandstalige Laaggeletterden te kunnen realiseren. Daarnaast blijven we ons ook richten op anderstalige laaggeletterden. We gaat daarbij uit van de ondersteuningsbehoefte van de laaggeletterde inwoner. We betrekken de rol van het Sociaal loket bij dit plan in verband met

hun signalerings- en doorverwijzingsrol. Hoe we acties meten en rapporteren nemen we op in het plan.

Eind 2024 krijgt de gemeente de regierol in de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid. Kern is het doorbreken van de cyclus van laaggeletterdheid. Samenwerken intern en extern staat hierin centraal. De bibliotheek heeft hierin een coördinerende en uitvoerende rol.

9. Hulp bieden die nodig is

a) Signaleren en versterken bereik volwassenen

Signaleren en versterken van het bereik maakt onderdeel uit van alle vormen van hulpverlening die de gemeente biedt in het sociaal domein. We merken dat inwoners en professionals niet altijd voldoende zicht hebben op wat de gemeente aan hulpverlening kan bieden en hoe inwoners een verzoek om hulp kunnen doen.

Wat gaan we (extra) doen

We zorgen dat inwoners en professionals beter inzicht krijgen in het aanbod van de gemeente binnen het sociaal domein. De acties hierin we hiervoor uitvoeren zijn opgenomen in paragraaf 10 van hoofdstuk 4.

b) Wmo-maatwerkvoorzieningen

Een aantal van onze inwoners met een beperking heeft naast algemene voorzieningen voor korte of langere tijd ook persoonlijke ondersteuning nodig in de vorm van een maatwerkvoorziening¹⁹. Doel van deze ondersteuning (maatwerkvoorzieningen) is dat inwoners:

1. Een huishouden kunnen voeren
2. Zich kunnen verplaatsen in en om een geschikte woning
3. Zich lokaal kunnen verplaatsen per vervoermiddel
4. Dagelijkse activiteiten hebben ('dagstructuur') met als doel zoveel mogelijk zelfregie en zelfredzaamheid.

Wat doen we al, blijven we doen en hoe meten we resultaten:

De gemeente biedt op integrale wijze persoonlijke ondersteuning in de vorm van:

- a) Woonvoorzieningen
- b) Vervoersvoorzieningen (collectief en individueel)
- c) Hulp bij het huishouden
- d) Rolstoelvoorzieningen
- e) Individuele begeleiding Wmo
- f) Dagbesteding Wmo (collectieve begeleiding)
- g) Respijtzorg en Algemeen Maatschappelijk Werk

Het beroep op de Wmo zal verder toenemen door toename van het aantal ouderen²⁰ en omdat van steeds meer mensen met een psychische of verstandelijke beperking wordt verwacht dat zij zelfstandig blijven wonen. Als we niets doen stijgen de uitgaven voor individuele Wmo maatwerkvoorzieningen hierdoor, terwijl de inkomsten niet in gelijke mate meegroeien. Dit vraagt om keuzes in de mate waarin we deze vormen van ondersteuning bieden.

Hieronder beschrijven we welke keuzes we maken om met de beperkte middelen zo veel mogelijk inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen. We houden hierbij zoveel mogelijk rekening met wat inwoners samen met hun netwerk zelf kunnen, waarbij ze echt ondersteuning nodig hebben en de beschikbare middelen.

Om inwoners en hun netwerk zo passend mogelijk te helpen vraagt dit nieuwe vormen van vrijwillige ondersteuning (zie paragraaf 6 Elkaar Helpen) nieuwe woonvormen (zie paragraaf 8 Wonen en zorg) en nieuwe wijzen van samenwerking tussen Wmo en welzijn in de uitvoering.

Wat gaan we (mogelijk) aanpassen

Het aantal inwoners dat een beroep doet op deze voorzieningen groeit, vooral ook door de vergrijzing. De begroting van Aalsmeer vraagt eerder om keuzes dan uitbreiding. We realiseren ons dat deze effect op de hulpvragers en hun mantelzorgers zullen hebben. We informeren de gemeenteraad separaat over (eventuele) inhoudelijke uitvoeringskeuzes die gemaakt moeten worden en

¹⁹ In bijlage 4 is een uitwerking opgenomen van de gemeentelijke algemene en maatwerk voorzieningen.

²⁰ 19% van de Aalsmeerse bevolking is 65+ in 2023, de voorspelling is dat dit 25% is in 2050.

houden rekening met reële overgangstermijnen. De volgende maatregelen onderzoeken we de komende tijd:

(De voorgenomen maatregelen zijn pas na de zomer bekend en worden dan op deze plek in de nota opgenomen.)

Zie voor de financiële effecten hoofdstuk 7.

Via het jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek Wmo gaan we na en rapporteren we hoe deze ondersteuning wordt ervaren. In de evaluatie over deze nota rapporteren we over de effecten van de maatregelen.

Landelijke ontwikkelingen: Eigen bijdrage_Wmo

Het rijk is voornemens om vanaf 1 januari 2026 een inkomens afhankelijke eigen bijdrage voor de Wmo in te voeren. Deze komt in de plaats van het abonnementstarief van € 19 per maand.

c) Cliëntondersteuning

Inwoners van Aalsmeer stellen vragen aan de gemeente over Wmo voorzieningen, Jeugdhulp, Werk & Inkomen en onderwerpen die daarmee te maken hebben zoals onderwijs en wonen. Er zijn inwoners die vanwege hun beperking behoefte hebben om ondersteund te worden bij vragen of aanvragen voor de gemeente op de genoemde domeinen.

Aalsmeer wil haar inwoners optimaal ondersteunen. De gemeente biedt daarom alle (groepen) inwoners onafhankelijke cliëntondersteuning als kosteloze algemene voorziening voor de terreinen Wmo/zorg, WLZ, ZW, Jeugd, Werk & Inkomen, wonen en onderwijs.

Wat doen we al, blijven we doen en hoe meten we resultaten:

De gemeente heeft voor inwoners die hier gebruik van willen maken onafhankelijke cliëntondersteuning ingekocht bij een externe partij. Deze ondersteuning omvat:

- het geven van informatie en advies;
- uitgebreide vraagverheldering (inclusief nader onderzoek);
- (kortdurende) ondersteuning bij keuzes op diverse levensterreinen;
- steun- en leuncontacten;
- cliëntondersteuning bij geschillenbemiddeling;
- diagnosestelling om te bepalen of iemand een verstandelijke beperking heeft;
- trainingen en cursussen om de cliënt en diens netwerk te versterken en de zelfredzaamheid te vergroten.

Via het jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek Wmo gaan we na en rapporteren we hoe deze ondersteuning wordt ervaren.

d) Maatschappelijk werk en Ouderenadvies

De ondersteuning van onze inwoners omvat ook algemeen maatschappelijk werk en ouderenadvies. Beiden worden geboden op basis van de Wmo. Het zijn vormen van hulp die tot doel hebben zelfredzaamheid te vergroten en te voorkomen dat huishoudens in grotere problemen dan ze al hebben of zelfs in een crisissituatie terecht komen.

e) Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen, Doordecentralisatie en economische dakloosheid

Landelijk is al enkele jaren de beweging van opname naar 'thuis wonen met begeleiding' gaande. Idee hierachter is dat mensen het beste af zijn in een eigen woning, omdat daar de kans op herstel het grootste is. Die beweging is vertaald in de 'doordecentralisatie' van Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen naar Beschermd verblijf en Begeleid thuis²¹.

Aalsmeer geeft dit vorm in Amstelland-regioverband en in nauwe samenwerking met gemeente Amsterdam. Nu is dit nog via een verplichte centrumgemeenteregeling, de gemeente wordt steeds

²¹ Als naast begeleiding ook een woon-/verblijfscomponent nodig is, is er sprake van Beschermd verblijf (in een instelling) of Begeleid thuis met wooncomponent (woning op naam van een instelling, waarbij de inwoners begeleiding thuis krijgt). Heeft een inwoner een woning, dan wordt het Begeleid thuis (zonder woon component): de inwoner krijgt alleen begeleiding thuis.

meer zelf verantwoordelijk. Aalsmeer zal blijven samenwerken in regioverband. Alles zelf vormgeven is qua opzet en omvang niet haalbaar.

Daarnaast staan gemeenten sinds 2021 zelf aan de lat om inwoners die economisch woningzoekend²² zijn geworden te ondersteunen. De opvang van deze woningzoekenden vraagt veel aandacht vanwege de aard van deze doelgroep met zeer uiteenlopende problematiek en omdat er weinig tijdelijke woonvoorzieningen zijn. Aalsmeer geeft dit vorm in Amstellandverband.

Wat gaan we (mogelijk) aanpassen

1. Doordecentralisatie naar Begeleid Thuis

We onderzoeken of we per 1 januari 2024 een lokale toegang in kunnen richten voor begeleid thuis. Aalsmeer wil nabij het verplichte onderzoek kunnen uitvoeren wat onze inwoners qua ondersteuning nodig hebben en hierover beschikken.

Indicaties voor beschermd verblijf en ook de inkoop van deze vorm van begeleiding wordt momenteel uitgevoerd door centrumgemeente Amsterdam. De komende jaren gaan we na in hoeverre het haalbaar is en meerwaarde heeft deze indicaties zelf uit te voeren en de inkoop zelf vorm te geven. Zodra mee duidelijkheid is over mogelijkheden zullen we de gemeenteraad hierover informeren.

2. Economisch dakloosheid

De ondersteuning aan deze groep bestaat met name uit directe begeleiding, daarnaast voor een deel van deze inwoners uit het regelen van een tijdelijk woonplek. In 2023 heeft Aalsmeer in Amstellandverband met centrumgemeente Amsterdam gesproken over de inzet. *De uitkomsten van deze besprekingen zijn pas na de zomer van 2023 bekend en worden dan aan deze tekst toegevoegd.*

²² Economisch daklozen: een groep mensen die dakloos is, geen aanspraak kan maken op de maatschappelijke opvang en vooral een woonprobleem heeft. Mensen die na verlies van werk, het failliet gaan van een eigen bedrijf of een scheiding dakloos zijn geraakt.

10. Experimenteren en innoveren

Het sociaal domein is eigenlijk nooit af. Er valt altijd iets aan de gemeentelijke inzet te verbeteren. Onze tiende ambitie gaat daar van ook over.

Specifiek op het gebied van kunst, cultuur en sport, en de verbinding tussen sociaal en fysiek domein is een vernieuwing en een integrale aanpak met de rest van het sociaal domein nodig. Dit nieuwe strategische kader is daarom meer gericht op integraal beleid, onder meer door het opnemen van kunst, cultuur en sport. Daarbij zoeken we naar mogelijkheden om vernieuwing en versnelling te bereiken.

Tijdens de conferentie sociaal domein werd duidelijk dat de gemeente een verbeterslag kon doorvoeren als het gaat om (maatschappelijke) initiatieven en communicatie. De gemeente zou initiatieven van Aalsmeerders moeten oppakken. In sommige gevallen hebben onze inwoners zelfs geen overheid meer nodig om in actie te komen, maar speelt er regelgeving waardoor hun initiatief niet zomaar kan of mag. Duidelijkheid over wat wel kan is dan relevant. Daarnaast zou de gemeente meer naar buiten moeten brengen wat ze te bieden heeft in het sociaal domein. Inwoners weten nu niet altijd voor welke hulp ze bij de gemeente terecht kunnen. En tegelijkertijd is de gemeente nu soms onzichtbaar, terwijl ze toch ondersteuning biedt in de vorm van allerlei maatschappelijke organisaties die ze opdracht geeft en volledig bekostigd. Ook dit zou duidelijker mogen worden.

Wat doen we al en blijven we doen: Right to Challenge

We blijven binnen het sociaal domein hanteren dat inwoners de gemeente kunnen uitdagen. Het gaat dan om het overnemen van taken die de gemeente binnen het sociaal domein uitvoert of laat uitvoeren, voor zover de gemeente deze taken kan en mag overdragen aan (organisaties van/georganiseerde) inwoners. Een belangrijke voorwaarde voor Right to Challenge blijft dat de partij die de gemeente uitdaagt de over te nemen werkzaamheden voor minimaal hetzelfde kwaliteitsniveau moet kunnen uitvoeren tegen maximaal dezelfde kosten als waarvoor de gemeente dit uitvoert of laat uitvoeren. De voorwaarden voor Right to Challenge staat in het uitvoeringskader dat het college heeft vastgesteld in februari 2021.

Wat gaan we (extra) doen en hoe meten we resultaten

Concreet zetten we de volgende acties in:

1. Communicatie en informatie

We gaan voor het sociaal domein gestructureerd de informatie en communicatie versterken en begrijpelijk maken voor onze inwoners die minder digi-/taalvaardig zijn.

- a. De website van de gemeente wordt aangepast: we maken de online informatie van het Sociaal domein op de website meer toegespitst op doelgroepen. De huidige Pdf-aanvraagformulieren vervangen we door webformulieren. We kijken de komende tijd ook naar de structuur van de website, bijvoorbeeld met duidelijkere overzichtspagina's per onderwerp. Het aanbod vanuit het sociaal loket komt dan ook duidelijker in beeld.
- b. Aanvullend op de gebundelde informatie over al het preventieve Jeugdaanbod en de gebundelde informatie over bewegen voor ouderen, zoeken we uit welk aanbod we nog meer periodiek gebundeld kunnen uitbrengen voor bepaalde groepen van inwoners. Daarbij kijken we naar digitaal uitbrengen en waar relevant tevens fysiek/gedrukt.
- c. We brengen in een beperkte oplage de gemeentegids uit als fysieke gids in groot lettertype uit, gericht op algemene informatievoorziening aan ouderen.
- d. In 2023 en 2024 doen we samen met onze partners een campagne over het sociaal domein (krant en social media, radio...), waarin we duidelijk maken wat de gemeente te bieden heeft en waarbij de rol van de gemeente eveneens naar voren komt.
- e. We onderzoeken of we bij subsidies duidelijker naar voren kunnen laten komen dat subsidieaanvragers hun activiteiten uitvoeren '(mede) mogelijk gemaakt' door de gemeente Aalsmeer.
- f. We gaan na of we gemeentelijk informatiemateriaal in nog meer talen moeten aanbieden. Over (de resultaten van) al deze acties rapporteren we in de evaluatie over deze nota.

2. Kansrijke initiatieven tijdelijk ondersteunen

- a. Als we benaderd worden met innovatieve (maatschappelijke) voorstellen van (groepen) inwoners en organisaties gaan we actief hierover met ze in gesprek. Onze nieuwe

wijkregisseur zal hier vermoedelijk ook een rol in gaan spelen (zie ook de paragraaf Je goed voelen, welzijn en ontmoeten in je eigen).

- b. We werken in dit kader ook een belangrijk onderdeel van het raadsprogramma uit: 'in elke wijk een wijkcentrum'. In 2023 zijn we reeds enkele malen over dit onderwerp benaderd met verzoeken en ideeën.

We rapporteren over de innovatieve (maatschappelijke) voorstellen en in hoeverre we hier als gemeente aan hebben kunnen bijdragen in de evaluatie over deze nota.

5. Zijn we goed bezig?

Nieuw beleid evalueren

Aan het maken van nieuw beleid hoort evaluatie van het huidige beleid vooraf te gaan. Zoals in de procesnotitie sociaal domein aangehaald valt op dat monitoren en evalueren niet duidelijk in het DNA van Aalsmeer (en haar uitvoeringspartners) zit. De gebruikelijke beleidscyclus: (1) opstellen, (2) uitvoeren, (3) monitoren en (4) evalueren van beleid, wordt zeker niet altijd gevolgd. Het college wil hier een verbetering in aanbrengen. Kort, krachtig, helder en puntsgewijs benoemen wat goed ging en beter kan moet uitgangspunt zijn bij evaluaties van beleid.

We kiezen er daarom voor het in deze nota geformuleerde strategisch beleid tijdig te evalueren: hebben we gedaan wat we voorgenomen hebben en wat hebben we hiervan geleerd.

Dit doen we op de volgende manieren:

- 1) we maken een vertaling van de acties uit deze nota en nemen deze op in onze P&C-documenten. Zie bijlage 3,
- 2) we werken met cijfers en indicatoren die we periodiek meten. Ook voeren we kwalitatief onderzoek uit. Zie onder.
- 3) We evalueren deze strategische nota de tweede helft van 2025. De ervaringen uit deze bestuursperiode kunnen dan worden meegegeven voor de volgende bestuursperiode,
- 4) Daarnaast nemen we in onze uitvoeringsplannen op in hoeverre en wanneer we deze evalueren (zie voor een overzicht van de uitvoeringsplannen bijlage 5).

Een sturingsmodel voor Aalsmeer

In haar rapport Onderzoek naar sturing in het Sociaal Domein in de gemeente Aalsmeer van oktober 2020, concludeert de rekenkamer dat Aalsmeer de afgelopen jaren geen duidelijk sturingsinformatie op het sociaal domein heeft gehad.

De gemeente realiseert zich dat het sociaal domein zich moeilijk laat meten, maar dat dit niet onmogelijk is. Andere gemeenten blijken nogal wisselend te slagen in het benoemen van heldere doelen, het vertalen in wat ze willen bereiken en welke acties ze vervolgens gaan uitvoeren. Het benoemen van passende indicatoren en hoe ze deze meten blijkt nog moeilijker. Ofwel: Aalsmeer is niet de enige gemeente die worstelt met sturing in het sociaal domein en meetbaar beleid.

De gemeenteraad wil komen tot nieuwe set van indicatoren (Procesnotitie Sociaal Domein en motie Indicatoren Sociaal Domein 2). Een raads werkgroep heeft uitgezocht hoe de raad beter zou kunnen sturen met behulp van indicatoren en kwalitatieve informatie. Het aanbrengen van focus door het voorkomen van een overvloed aan meetgegevens was een belangrijk uitgangspunt.

De raads werkgroep heeft het 4R-model van Robert Simon vrij vertaald waardoor het praktisch en goed bruikbaar is voor Aalsmeer. We krijgen dan:

1. *Beliefs system*

Een aansprekende/duidelijke missie.

- We nemen in deze nota een duidelijke missie op met een doel en kernopgaven (zie hoofdstuk 2).

2. *Boundary system*

Een beschrijving van wat de gemeente wel en niet gaan doen en voor wie.

- We geven aan wat we doen en wat niet, en voor wie. In hoofdstuk 2 zijn uitgangspunten opgenomen die grenzen stellen aan wat we doen voor wie. Verder heeft Aalsmeer in de vorm van tien ambities in hoofdstuk 4 positief geformuleerd wat ze wil bereiken (en dus ook wat niet).
- Per ambitie in deze strategische nota benoemen we wat er speelt, wat we al doen en wat we gaan doen. Ook geven we aan hoe en wanneer we meten wat we willen bereiken en wanneer we hierover rapporteren. In hoofdstuk 4 hebben we dit in de paragrafen over de tien ambities uitgewerkt.

3. Diagnostic control system

Een behapbare set van cijfers/meetgegevens waardoor de raad weet hoe het gaat en desgewenst keuzes kan maken waar de komende tijd extra aandacht aan te besteden.

- We gebruiken een set van cijfers/meetgegevens (zie volgende paragraaf). Hierover rapporteren we in de P&C cyclus (2x per jaar, in de begroting en de jaarrekening). Daarbij willen we de gemeentelijke taken van het sociaal domein uitvoeren binnen de begroting.
- We leveren diverse gegevens aan voor benchmarks met andere gemeenten (waarstaatjegemeente.nl) en voeren (verplichte) clientervarings- en andere onderzoeken uit.

4. Interactive control system

Een aantal Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's)²³ voor onderwerpen die de raad deze raadsperiode extra wil volgen en monitoren, bijvoorbeeld omdat het niet goed gaat en bijsturing (mogelijk) nodig is. Daarnaast de keuze voor beleidsonderwerpen waar kwalitatief/narratief onderzoek²⁴ naar gedaan wordt om een inhoudelijk en kwalitatief beter zicht te krijgen op de effecten van het beleid.

- We monitoren de (beleid-)onderwerpen ... (*invulling volgt na de zomer op basis van de uitkomsten uit de raadswerkgroep sturing*) intensief via het instellen van specifieke KPI indicatoren (zie tabel onder). Het college rapporteert elk jaar separaat of in de P&C-cyclus over deze indicatoren (cijfers en duiding). Zie paragraaf onderaan in dit hoofdstuk.
- We voeren deze bestuursperiode kwalitatief (/narratief) onderzoek uit naar ... (*invulling volgt na de zomer op basis van de uitkomsten uit de raadswerkgroep sturing*) om een goed beeld te krijgen wat de gemeentelijke inzet voor inwoners exact betekent. De gemeenteraad ontvangt de rapportage van dit onderzoek.

Set cijfers/meetgegevens voor Diagnostic control system

Aalsmeer meet de volgende set van cijfers/meetgegevens:

<i>Invulling volgt na de zomer op basis van de uitkomsten uit de werkgroep sturing</i>	

Set KPI's voor Interactive control system

Aalsmeer meet de volgende KPI's:

<i>Invulling volgt na de zomer op basis van de uitkomsten uit de werkgroep sturing</i>	

²³ Een performance indicator is een meting die wordt gebruikt om de prestaties ten opzichte van een bepaald doel te meten.

²⁴ Narratief onderzoek is een kwalitatieve onderzoeksmethode, wat wil zeggen dat er niet wordt gewerkt met cijfermatige data maar met het gesproken of geschreven woord en/of beeld. Het gaat om het 'ophalen van verhalen'/ervaringen van inwoners, en het het volgens een methodiek duiden van deze verhalen. Vervolgens om het hieruit trekken van conclusies over het resultaat en de effecten van de interventie en/of het gevoerde beleid.

6. Toegankelijk en betrouwbaar vangnet bieden

Wij willen dat onze dienstverlening voor inwoners makkelijk toegankelijk is. Onze hulp en ondersteuning moet snel, efficiënt en effectief worden geboden aan iedereen die dat nodig heeft en waarbij hulp uit eigen netwerk niet beschikbaar of toereikend is. We werken daarbij in onze uitvoering vanuit de menselijke maat (zie hoofdstuk 1).

Bij stapeling van problematiek die zich uitstrekt over meerdere terreinen (bijvoorbeeld Wmo en Werk& Inkomen) moet de hulp en ondersteuning naadloos op elkaar afgestemd zijn en in samenhang worden geboden. Een goede samenwerking met bijvoorbeeld huisartsen en scholen is daarbij essentieel.

We hebben de gemeentelijke dienstverlening op het gebied van Wmo/welzijn, Jeugdhulp en Werk en inkomen als volgt georganiseerd:

Toegang tot hulp en ondersteuning

- *Het Sociaal Loket*

Het Sociaal Loket is de integrale toegang Sociaal Domein. Inwoners kunnen op inloop terecht in het raadhuis, telefonisch of per mail met vragen over jeugdhulp, Wmo/zorg, welzijn, minimaregelingen, schuldhulpverlening en urgente woonproblematiek. Het Sociaal Loket is niet als een vast team georganiseerd, maar bestaat uit roulerende medewerkers vanuit de verschillende vakteams. Zij werken een dag(deel) per week in het loket en verspreiden de kennis die zij opdoen in het loket vervolgens in het eigen vakteam.

Het loket geeft aan de inwoners en mantelzorgers informatie en advies, voert een vraagverhelderingsgesprek, bekijkt met de inwoner de mogelijkheden in het preventieve voorveld en/of welke ondersteuning vanuit de gemeente nodig is. Het helpt waar nodig bij het indienen van aanvragen en is een aanspreekpunt voor de omgeving wanneer er ernstige zorgen om een inwoner zijn (Meldpunt Zorg). Inwoners kunnen tevens een onafhankelijke cliëntondersteuner inschakelen als zij dat wensen.

Het loket is daarnaast ook de toegang tot het Sociaal Team en schakelt deze in wanneer ondersteuning nodig is voor problemen op meerdere leefgebieden. Het loket werkt samen met Participe, MEE cliëntondersteuning, Mantelzorg & Meer en vrijwilligersorganisaties.

- *Jeugdhulpverlening via basisscholen*

De jeugdhulpverleners van de gemeente werken een deel van hun tijd vanuit de diverse basisscholen in Aalsmeer. Op deze wijze zijn ze goed benaderbaar voor ouders en leerkrachten. Hierdoor kunnen problemen in een vroeg stadium worden herkend. Op middelbare scholen is schoolmaatschappelijk werk aanwezig.

- *Via de huisarts of andere professionals*

Vanuit de jeugdhulpverlening vult de gemeente de rol van Praktijkondersteuner Huisarts Jeugd (PoH Jeugd) in. Deze medewerker heeft specialistische kennis over de ondersteuning van jeugdigen en hun ouder(s)/verzorger(s) en kan de huisarts helpen met diagnosestelling en mogelijk effectieve interventies (/doorverwijzing naar specialistische jeugdhulp). Daarnaast kunnen huisartsen en andere professionals direct met het sociaal team overleggen in het geval van multiproblematiek en inwoners bij het sociaal team aanmelden.

Sociaal Team (multiprobleem aanpak, ondersteuning bij meervoudig complexe problematiek)

De gemeente heeft een multidisciplinair team dat zich richt op de ondersteuning van inwoners met meervoudige complexe problematiek waar regie bij nodig is: Het Sociaal team. Dit team richt zich op het vergroten van zelfredzaamheid en zelfregie en het toewerken naar een duurzame oplossing, zodat inwoners weer grip op het leven ervaren. Extra focus ligt op het borgen van de veiligheid van kinderen en kwetsbare personen.

Het Sociaal team is bij uitstek een multidisciplinair team, met medewerkers vanuit verschillende specialismen. Het Sociaal Team richt zich *onder meer* op: (1) huishoudens met problemen op twee of meer leefgebieden, waarbij sprake is van beperkte zelfredzaamheid of het ontbreken daarvan, (2) overlastgevers en zorgmijders (met en zonder psychiatrische problematiek), (3) huishoudens waar huiselijk geweld speelt, (4) huishouden in een zorgtraject na een Tijdelijk huisverbod, (5) huishoudens waar meervoudige en transgeneratieve problematiek speelt.

Daarnaast vervult het Sociaal team de rol van Proces voor het traject Intensieve Hulpverlening 13 Weken (IhV13w). Dit is een traject voor gezinnen met minderjarige kinderen waarin geprobeerd wordt te voorkomen dat een gedwongen traject gericht op jeugdbescherming ingezet wordt. Door gecombineerde inzet van uit de volwassen-GGZ en jeugdhulpaanbieders worden ouders gedurende het traject intensief gemotiveerd om de onveiligheid van kinderen in hun gezin te minderen en tot 'goed-genoeg' ouderschap te komen. Hiermee leveren we gezamenlijk met aanbieders een belangrijke bijdrage aan de hele jeugd-veiligheidsketen en de zorg voor kinderen en hun ouders.

De toegang naar het Sociaal team verloopt via het Sociaal Loket of via zorgprofessionals en is daarmee niet rechtstreeks toegankelijk voor inwoners.

Multidisciplinair overleg (MDO)

Ons beleid is 1 huishouden, 1 plan, 1 regisseur. Bij een casus waarbij meerdere partijen betrokken zijn is het nodig om multidisciplinair overleg te voeren. Iedere medewerker kan een MDO initiëren. Ook bij spoed/crisis situaties wordt MDO gevoerd. Voor een MDO bij aanvang van een casus is toestemming van de inwoner/het huishouden nodig (tenzij de veiligheid in het geding is). Zij zijn in principe altijd zelf aanwezig bij het MDO. Het draait immers om regie van de inwoner en het ondersteunen hiervan.

Regie

De Casusregisseur is regievoerder op proces. Maakt afspraken, monitort deze, heeft overzicht, alle signalen en terugkoppelingen in beeld. Als het Sociaal team betrokken is bij de casus is de Sociaal Team-medewerker de casusregisseur, tenzij anders afgesproken. Bij opschaling naar een Gecertificeerde instelling (GI) zijn zij de casusregisseur. De casusregisseur handelt met toestemming van de cliënt, tenzij de veiligheid van de cliënt of de kinderen in het geding is.

Outreaching werken

Naast hun werk vanuit het gemeentehuis gaan de medewerkers in voorkomende gevallen ook op huisbezoek. Daarnaast zijn jeugdhulpverleners actief op de Aalsmeerse basisscholen. Op deze manier zijn ze direct benaderbaar voor ouders en leerkrachten. Problemen kunnen zo in een vroeg stadium worden herkend.

Hulpaanbod en contractering

Via aanbesteding koopt de gemeente een divers hulpaanbod in. Over het algemeen contracteert de gemeente meerdere aanbieders binnen een raamcontract. Op deze wijze kunnen inwoners zoveel mogelijk zelf een keuze maken voor een bepaalde aanbieder. Ook kan het een manier zijn om wachtlijsten bij een bepaalde aanbieder te omzeilen door voor een andere aanbieder te kiezen. Daarnaast kunnen inwoners kiezen of zij hulp in natura of een persoonsgebonden budget willen ontvangen. Het contractmanagement maakt afspraken met aanbieders over de dienstverlening, het resultaat, de prijs en de kwaliteit.

PGB

Aalsmeer ziet het PGB als een belangrijke aanvulling op de ondersteuning vanuit de gemeente. De gemeente wil maatwerk bieden aan haar inwoners. Soms is de beste oplossing niet te realiseren via gecontracteerd aanbod, dan biedt een PGB uitkomst. Bij de Wmo kan de keuze gemaakt worden tussen PGB en door de gemeente gecontracteerde zorg in natura. Vanuit de Jeugdwet is een PGB een individuele voorziening als aanvulling op de geboden jeugdhulp.

7. Programmabegroting

Tekst en cijfers volgen na de zomer, zodra de voorbereiding van de begroting is afgerond.

In dit hoofdstuk worden tevens de financiële effecten van de bezuinigingen Wmo en jeugdhulp verwerkt en financieel toegelicht.

Bijlage 1 - Begrippen en afkortingenlijst

Algemene Voorziening	Elke vorm van professionele begeleiding die vrij toegankelijk is voor de doelgroep. Een algemene voorziening wordt groepsgewijs aangeboden, waarbij de doelgroep per afzonderlijke voorziening kan verschillen.
Beperking	Deze aanduiding wordt gebruikt om te verwijzen naar vaardigheden die niet of niet meer optimaal gebruikt kunnen worden.
Cliëntondersteuning	Cliëntondersteuning richt zich op het versterken van de eigen kracht en het versterken van het netwerk, onder andere door mantelzorgers te ondersteunen en vrijwilligers in te zetten.
Community building	Het opbouwen of versterken van een gemeenschap binnen een gebied (zoals een buurt). De participanten delen een doelstelling of hebben dezelfde interesses. Sociale motivaties kunnen een overweging zijn om een gemeenschap op te bouwen en te onderhouden.
Eén huishouden, één plan, één hulpverlener	Een instrument voor coördinatie van zorg wanneer er meerdere professionals bij een huishouden betrokken zijn.
Eerstelijns zorg	Alle zorg die direct toegankelijk is voor de cliënt, zoals huisartsen en maatschappelijk werk.
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
Indicatie	Huidige vorm van besluit waarin staat of iemand recht heeft op zorg. Wanneer dat het geval is, staat ook vermeld hoeveel zorg deze persoon krijgt en voor welke periode. De indicatiestelling bestaat in hoofdlijnen uit drie stappen: de aanvraag, een onderzoek en een indicatiebesluit.
Informatie en advies	Met 'geven van informatie en advies' wordt bedoeld op activiteiten die de inwoner de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan hierbij zowel gaan om algemene voorzieningen zoals (voldoende) informatiepunten, als om meer specifieke voorzieningen zoals een individueel advies, of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag.
Kansrijke Start	Het programma Kansrijke Start is een landelijk programma dat lokaal wordt ingevuld. Het programma heeft tot doel (aanstaande) kwetsbare ouders helpen zodat hun kinderen zo gezond mogelijk hun leven starten. De eerste 1000 dagen van het kind zijn hierbij van doorslaggevend belang. Kansrijke Start richt zich op de zorg en ondersteuning aan kwetsbare gezinnen in deze periode.
Kwetsbare inwoner	Inwoners die (tijdelijk) niet in staat zijn de regie over hun eigen leven te voeren.
Lief en Leedstraten	In een Lief en Leedstraat besteden bewoners extra aandacht aan een buur als dat nodig is. Bijvoorbeeld als iemand veel alleen is, net uit het ziekenhuis komt of een naaste heeft verloren. Zo dragen buuren bij aan het bestrijden van eenzaamheid en houden ze een oogje op elkaar. Dat laatste gebeurt ook op vrolijke momenten zoals bij de geboorte van een baby, een nieuwe baan of het behalen van een diploma. Zo ontstaan warme, zorgzame straten en iedereen kan meedoen.

Maatwerkvoorziening	Een maatwerkvoorziening wordt na onderzoek door de gemeente afgestemd op de individuele inwoner en persoonlijk verstrekt: voor een maatwerkvoorziening is wettelijk een beschikking vereist.
Mantelzorger	Mantelzorg is zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven aan een hulpbehoevende door één of meerdere leden van diens directe omgeving, waarbij de zorgverlening direct voortvloeit uit de sociale relatie.
Participatie	(1) Actieve deelname van inwoners aan de maatschappij, (2) het meedenken en/of leveren van input voor (gemeentelijk) beleid en de uitvoering hiervan.
Ondersteuningsplan	Hierin wordt de zorgvraag en de ondersteuning die door de gemeente wordt geleverd vastgelegd.
PGB	Persoonsgebonden budget.
Preventie	Preventie is gericht op het voorkomen dat er problemen ontstaan door van tevoren in te grijpen.
Respijtzorg	Hierbij wordt de zorg die de mantelzorger normaliter uitvoert tijdelijk overgenomen door een beroepskracht om de mantelzorger te ontlasten.
Sociaal loket	Het sociaal loket van de gemeenten Aalsmeer en Aalsmeer biedt inwoners toegang voor al hun hulpvragen.
Sociaal team	Het sociaal team ondersteunt inwoners die complexe problemen hebben en er zelf (tijdelijk) niet meer uitkomen. Het team gaat op huisbezoek en maakt samen met de klant een ondersteuningsplan die antwoord geeft op de hulpvragen van de inwoner.
Signalering	Het opvangen van en betekenis toekennen aan gebeurtenissen binnen en buiten de beroepspraktijk, die de sociale omstandigheden van de (potentiële) cliënten negatief kunnen beïnvloeden. Signaleren is direct dan, wel indirect, gericht op verbetering van de situatie van (potentiële) cliënten.
Specialistische Zorg	Specialistische zorg is zorg die buiten de wijk wordt georganiseerd op bovenregionale schaal. Deze zorg is niet vaak nodig en te duur om op gemeentelijk niveau te organiseren.
Vroegsignalering	Het in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld brengen van inwoners met problemen om vroegtijdige hulpverlening mogelijk te maken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van daadwerkelijke signalen en outreachende hulpverlening.
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Zelfredzaamheid	Het vermogen om zelfstandig je leven te leiden en om je eigen problemen op te lossen

Bijlage 2 - Aalsmeer in cijfers

De uitwerking van de verzamelde cijfers en figuren wordt na de zomer in deze bijlage opgenomen.

Bijlage 3 – Van nota naar programmaplan in P&C stukken

In de P&C stukken Begroting en Rekening zijn de programmaplannen van de verschillende programma's opgenomen. Het sociaal domein Aalsmeer omvat (1) Kunst& Cultuur, (2) Sport, (3) Zorg, welzijn, Wmo, (4) Jeugd en onderwijs en (5) Werk en inkomen. Deze onderdelen vinden we terug in programma 1 en 2.

De uitgangpunten van deze programmaplannen, te weten (1) 'Wat willen we bereiken' en (2) 'Wat gaan we daar voor doen', horen inhoudelijk aan de sluiten op het dan geldende nota sociaal domein. Bij vaststelling door de gemeenteraad in december 2023 van deze nota, is het van belang de uitgangpunten in de begroting 2024 (e.v.) aan te passen aan deze nieuwe nota.

Hieronder zijn op basis van deze nieuwe nota de uitgangpunten voor 'Wat willen we bereiken' uitgewerkt. Voor de jaarschijf 2024 is eveneens 'Wat gaan we daar voor doen' nader ingevuld.

Tekst ten behoeve van programmaplan in Begroting en Rekening

Onze missie voor het sociaal domein is vertaald in 10 ambities voor het sociaal domein. Deze ambities vormen het kader voor de uitvoering van de integrale Nota Sociaal Domein:

1. Fit en gezond blijven
2. Leren en verbinden door kunst en cultuur
3. Veilig, gezond en kansrijk opgroeien en ontwikkelen
4. Je goed voelen, welzijn en ontmoeten in je eigen wijk
5. Elkaar helpen
6. Werken en financiële zelfredzaamheid
7. Wonen en zorg combineren
8. Iedereen kan en mag meedoen in Aalsmeer
9. Hulp bieden die nodig is
10. Experimenteren en innoveren

De verdere uitwerking wordt na de zomer vormgegeven en in deze paragraaf opgenomen.

Bijlage 4 Algemene en maatwerkvoorzieningen Wmo

De Wmo 2015 maakt een onderscheid tussen maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen. Van algemene voorzieningen kan iedere inwoner van de gemeente Aalsmeer gebruik maken, zonder dat hier een beschikking voor nodig is. Een maatwerkvoorziening wordt na onderzoek door de gemeente afgestemd op de individuele inwoner en persoonlijk verstrekt. Voor een maatwerkvoorziening is wettelijk een beschikking vereist. De gemeente verstaat onder algemene en maatwerkvoorzieningen:

Algemene voorziening

- Aalsmeer heeft een goed voorzieningenniveau waarvan inwoners gebruik kunnen maken (onderwijs, sportclubs, scouting, bibliotheek, cultureel aanbod, etc.).
- Laagdrempelige voorzieningen in de wijk waar iedere inwoner gebruik van kan maken en die de leefbaarheid in de gemeente bevorderen (bv: buurthuizen, Oude Veiling en ontmoetingsplaatsen in de wijk).
- Voorzieningen als het Mantelzorgsteunpunt en de Vrijwilligerscentrale.
- Maatregelen om de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking te vergroten.
- Voorzieningen ten behoeve van het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.
- Verslavingszorg, Brijderweb.
- Maatschappelijk werk (gemiddeld 7 uur per cliënt).
- Ouderenadvies, huisbezoeken 75+, Valpreventie.
- Wijkwelzijnswerk.
- Preventieve GGZ.
- Clientondersteuning.

Maatwerkvoorziening

- Woonvoorzieningen. Bijvoorbeeld drempelhulp/hellingbaan naar de voordeur, elektrische dranger bij toegangs- en tussendeuren in flatgebouwen, weghalen van drempels in de woning of tillift om het bed in en uit te komen.
- Vervoersvoorzieningen. Deze bestaan uit collectieve en individuele vervoersvoorzieningen. Collectieve vervoersvoorzieningen betreft het regiovervoer Aalsmeer, dit zijn taxi's of taxibusjes die toegankelijk zijn voor iedereen die hiervoor in aanmerking komt (collectief), maar alleen rijden als zich van tevoren reizigers hebben aangemeld (vraagafhankelijk). Individuele vervoersvoorzieningen zijn: aanpassingen aan de auto, tegemoetkoming in de kosten van vervoer, scootmobielen en aangepaste driewielfietsen.
- Rolstoelvoorzieningen.
- Hulp bij het huishouden.
- Individuele begeleiding.
- Maatschappelijke- en vrouwenopvang.
- Dagstructurering (Groepsbegeleiding).
- Maatschappelijk werk (na de eerste 3-5 gesprekken).

Bijlage 5 Overzicht uitvoeringsplannen

Hieronder het overzicht van de uitvoeringsplannen per ambitie, zoals opgenomen in deze nota

1. *Fit en gezond blijven*
Uitvoeringsplan 'Steun in de Rug' (Brede SPUK)
2. *Leren en verbinden door kunst en cultuur*
Bibliotheekvisie
Uitvoeringsplan beeldende kunst (buitenruimte)
3. *Veilig, gezond en kansrijk opgroeien en ontwikkelen*
Onderwijsagenda
Herijking preventief jeugdbeleid via plan SPUK Gala
Uitvoeringsplan ervaringsdeskundigen
4. *Je goed voelen, welzijn en ontmoeten in je eigen wijk*
Uitvoeringsplan Ontmoeten
Pilot gemeentelijk wijkregisseur
5. *Elkaar helpen*
Uitvoeringsplan: Herijking mantelzorgbeleid
6. *Werken en financiële zelfredzaamheid*
Uitvoeringsplan: Koersdocument Werk en Inkomen
Nieuwe beleidsnota Schuldhulpverlening
7. *Wonen en zorg combineren*
Woonzorgvisie
8. *Iedereen kan en mag meedoen in Aalsmeer*
Uitvoeringsplan Diversiteit en Inclusie
Uitvoeringsplan Laaggeletterdheid
9. *Hulp bieden die nodig is*
-
10. *Experimenteren en innoveren*
-

Bijlage 6 Samenwerkingspartners

Het overzicht wordt na de zomer in deze bijlage opgenomen.

Bijlage 7 Opbrengsten Conferentie Sociaal Domein

Infographic uit conferentie SD van maart 2023 wordt in opgemaakte versie na de zomer toegevoegd.